

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**на тему ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ ГУМОРУ В ТЕКСТІ
АВСТРАЛІЙСЬКОГО АНЕКДОТУ**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0350-а
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)
Смаковська Альона Ігорівна

Керівник д.ф.н., проф. Козлова Т. О.

Рецензент к.ф.н., доц. Лужаниця О. І.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології іноземної філології _____
Кафедра англійської філології та лінгводидактики _____
Освітній рівень магістр _____
Спеціальність 035 Філологія _____
Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), _____
перша – англійська _____
Освітньо-професійна програма Мова і література (англійська) _____

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
« ____ » _____ 2021 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Смаковська Альона Ігорівна _____

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проєкту) «Засоби передачі гумору в тексті австралійського анекдоту» _____

Керівник кваліфікаційної роботи (проєкту) Козлова Тетяна Олегівна
д.ф.н., проф. _____

затверджені наказом ЗНУ від «08» квітня 2021 року № 566-С

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проєкту)
07.12.2021 р. _____

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проєкту) наукові роботи у галузі дослідження засобів передачі гумору в текстах англомовних анекдотів.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1) розмежувати поняття «гумор» та «комічне»; 2) схарактеризувати культурні цінності австралійського суспільства; 3) здійснити аналіз засобів створення комічного ефекту в тексті австралійського анекдоту; 4) з'ясувати функціональні властивості гумору у сучасній комунікації.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проєкту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Козлова Т. О., д.ф.н., проф	05.05.2021	05.05.2021
Розділ 1	Козлова Т. О., д.ф.н., проф	18.06.2021	18.06.2021
Розділ 2	Козлова Т. О., д.ф.н., проф	20.09.2021	20.09.2021
Висновки	Козлова Т. О., д.ф.н., проф	15.11.2021	15.11.2021

6. Дата видачі завдання 05.05.2021

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проєкту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	травень 2021	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	червень 2021	виконано
3.	Написання вступу	липень 2021	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	серпень 2021	виконано
5.	Написання практичного розділу	жовтень 2021	виконано
6.	Формулювання висновків	листопад 2021	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	грудень 2021	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2021	виконано
9.	Захист	грудень 2021	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

_____
(підпис)

А. І. Смаковська
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

_____
(підпис)

Т. О. Козлова
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____
(підпис)

В. А. Бережний
(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 52 сторінки, 73 джерела.

Об’єкт дослідження: сучасні гумористичні тексти і анекдоти.

Мета роботи: аналіз засобів та прийомів створення гумористичного ефекту в текстах австралійських англійськомовних жартів.

Теоретико-методологічні засади: надання найбільш релевантного значення комічного та гумору, аналіз та надання класифікації лексичних засобів передачі гумору в анекдоті, виявлення функціональних властивостей гумору у сучасній комунікації, аналіз культурних цінностей австралійського суспільства.

Отримані результати: Прийоми комічного реалізуються в текстах англійськомовних анекдотів на різних рівнях – фонетичному (здебільшого за допомогою омофонів), лексико-семантичному (через каламбур, оксиморон, метафору, метонімію, гіперболу, уживання епітетів), синтаксичному (де гумор реалізується у конструкціях-блендах, синтаксичних повторах, порівняннях), текстовому (парадокс, алогізм, алюзія, змішування стилів). Дієвими виявилися лексичні засоби, а серед них – власні назви (антропоніми, топоніми, хрононіми, етноніми, зооніми тощо). Дієвими є герої анекдотів, якими часто стають відомі сучасні або історичні особистості, прославлені політичні діячі минулого, втілюють певні риси, якості, дії, які в чомусь протирічять стереотипним уявленням носіїв лінгвокультури про соціально схвальну поведінку, цінності тощо.

Ключові слова: *комічне, гумор, анекдот, австралійський менталітет, іронія, сатира, сарказм, гумористичний дискурс*

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ГУМОРУ	7
1.1 Комічне і гумор у трансдисциплінарному висвітленні.....	7
1.2 Тлумачення комічного і гумору у філології.....	9
1.3 Гумор у парадигмі суміжних понять.....	15
1.4 Засоби створення гумористичного ефекту в анекдотах.....	18
1.5 Гумор як ознака австралійського національного характеру.....	22
РОЗДІЛ 2 ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ГУМОРУ В АВСТРАЛІЙСЬКОМУ АНЕКДОТІ	28
2.1 Особливості австралійського анекдоту.....	28
2.2 Фонетичні засоби створення гумористичного ефекту.....	33
2.3 Створення комічного ефекту на лексико-семантичному рівні.....	36
2.4 Реалізація гумору засобами синтаксичного рівня.....	41
2.5 Реалізація гумору засобами текстового рівня.....	44
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53

ВСТУП

Сучасний світ неможливо уявити без гумору та жарту. Лінгвісти приділяють велику увагу вивченню основних засобів створення комічного ефекту. Останнім часом з'являється велика кількість праць, в яких розкриваються різні аспекти гумору та гумористичної комунікації. Саме тому питання всебічного дослідження гумористичного спілкування, а разом із цим, і гумористичних текстів, які породжуються в цій комунікації, набувають сьогодні особливої актуальності.

Вплив гумору на спілкування, засоби його вираження, культурноспецифічні та універсальні ознаки становлять об'єкт сучасних розвідок (В. І. Карасик [Карасик 2002], М. А. Кулініч [Кулинич 2000], Л. П. Іванова [Иванова 2007], А. А. Залізник [Зализник 2007], В. О. Самохіна [Самохіна 2010], В. Раскін [Raskin 2008] та ін.).

Це дослідження присвячене вивченню формальних, функціонально-комунікативних, жанрово-композиційних, лінгвостилістичних характеристик сучасного жарту, що формується в соціокультурному комунікативному просторі Австралії. Він багато в чому залежить від властивих австралійцям ментальних характеристик, традицій і ціннісних установок. Анекдот, у свою чергу, як стереотип відкриває величезну кількість можливостей репрезентації національної картини світу австралійського народу. Недослідженими також залишаються базові механізми створення комічного та прийоми їх реалізації в жарті.

Предмет наукового пошуку все частіше становлять формальні, функційно-комунікативні, жанрово-композиційні, лінгвостилістичні характеристики сучасного жарту, що формується в соціокультурному комунікативному просторі англійськомовних та інших країн світу.

Актуальність дослідження визначається підвищеним інтересом сучасних лінгвістів до питань ігрового потенціалу мови. Актуальність полягає

також у загальній спрямованості сучасної лінгвістики тексту на розгляд текстів різних жанрів у тісному зв'язку з менталітетом культурних спільнот, що допомагає більш детально виокремити особливості певної нації. Проблема розуміння комічного тексту австралійського анекдоту стоїть досить гостро в сучасному суспільстві, тому що саме ця країна славиться своїм специфічним гумором.

Наукова новизна полягає у спробі власного аналізу засобів передачі гумору в тексті австралійського анекдоту та в запропонованні власних рішень у диференціації жартів.

Об'єктом дослідження виступають сучасні гумористичні тексти, анекдоти.

Предметом дослідження є засоби передачі гумору в тексті австралійського анекдоту, базовий механізм створення жартів.

Метою дослідження є комплексний аналіз специфіки англomовного жарту в австралійському контексті, прийомів створення в ньому комічного ефекту.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання:**

- розмежувати поняття «гумор» та «комічне»;
- розглянути особливості гумору у парадигмі суміжних понять;
- систематизувати відомості щодо класифікації засобів створення гумористичного ефекту в анекдотах;
- з'ясувати функційні властивості гумору у сучасній комунікації;
- схарактеризувати культурні цінності австралійського суспільства, за допомогою яких висвітлено національні риси характеру австралійців у тексті анекдоту;
- здійснити аналіз засобів створення комічного ефекту в тексті австралійського анекдоту на фонетичному, лексико-семантичному, синтаксичному та текстовому рівнях.

Матеріалом дослідження слугували 50 сучасних австралійських жартів (к. XX – поч. XXI ст.), виокремлені з друкованих джерел та Інтернет-ресурсів [1000 more jokes 1982; The Big Fat Book of Aussie Jokes 2007; CultureShock Australia 2009; Australia Jokes; The Best English jokes 2017].

Методи дослідження. Дослідження здійснювалось на основі використання таких методів та прийомів: лінгвістичного спостереження та аналізу, описового і компонентного методів, методу аналізу словникових дефініцій, методу порівняння та статистичних методів обчислення кількісних результатів.

Практична цінність цієї роботи визначається тим, що її матеріали можуть бути використані при викладанні лекційно-практичних курсів зі стилістики англійської мови, а також на практичних і теоретичних заняттях з лексикології, в спецкурсах з історії англійської та австралійської літератури, на практичних заняттях з англійської мови, при написанні курсових та дипломних робіт.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення роботи висвітлено в доповіді на XIV університетській науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука – 2021», Запоріжжя (ЗНУ, 19–24 квітня 2021 р.).

Публікації. Проблематику, теоретичні та практичні результати дослідження висвітлено в публікації:

Смаковська А. І. Засоби створення комічного в текстах англійськомовних жартів. *Збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука – 2021»* : у 4 т. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. Т. 3. С. 307–309.

Структура роботи: дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури.

У **Вступі** обґрунтовано актуальність дослідження, визначено його мету, завдання, об'єкт, предмет, схарактеризовано методи аналізу й фактичний

матеріал, розкрито новизну, теоретичне й практичне значення одержаних результатів, наведено дані про апробацію результатів.

У **першому розділі** систематизовано загальні відомості про гумор, особливу увагу приділено визначенню поняття «гумор» і «комічне», класифікаціям комічного за різновидами та функціями, систематизації мовних засобів для створення гумористичного ефекту.

Другий розділ містить аналіз мовних засобів у тексті австралійського анекдоту на фонетичному, лексико-семантичному, синтаксичному та текстовому рівнях.

У **Висновках** подано узагальнені результати дослідження.

Загальний обсяг – 60 сторінок, з них основний текст становить – 52 сторінки. Кількість використаних теоретичних джерел – 53, лексикографічних джерел – 5, джерел ілюстративного матеріалу – 15 позицій.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ГУМОРУ

1.1 Комічне і гумор у трансдисциплінарному висвітленні

Сміхова поведінка і спілкування є невід'ємними атрибутами життя людини, адже вони виражають специфічні особливості взаємин людини зі світом. Ця категорія досліджується тривалий час у річищі різних наукових дисциплін: філософія, психологія, лінгвістика, соціологія, літературознавство, мистецтвознавство. Вивчення механізмів, способів й вербальних засобів створення комічного актуальні для психолінгвістики, комунікативної лінгвістики, лінгвокультурології та когнітивної лінгвістики [Арутюнова 1998, с. 353].

Розглядаючи гумор як міждисциплінарне поняття, що виникає на межі переходу від когнітивних до лінгвістичних явищ, основні уявлення про смішне можна виокремити в конкретних наукових дисциплінах: у філософії гумор – це протиставлення несерйозного серйозному; в естетиці – це м'яка форма критики потворного і непристойного; у психології – це несподівана розрядка емоційної напруги; соціологи стверджують, що гумор – це карнавальне сприйняття соціальних цінностей. Таким чином, у поняття «гумор» часто вкладається неоднаковий зміст [Карасик 2001, с. 5].

У науковому обігу існує кілька термінів на позначення цього поняття. На сьогоднішній день дослідники намагаються трактувати гумор як когнітивне явище, адже воно тісно пов'язане з психологічними та когнітивними механізмами людини. Виникнення гумористичного ефекту обумовлено особливістю індивідуального людського сприйняття дійсності і культурним досвідом та умовами існування. Саме тому, якщо узяти праці, де наводиться

визначення цього терміну, то одразу бачимо досить значні відмінності в наукових дефініціях цього поняття [Кулинич 2000, с. 12-13].

У філософії представлена величезна кількість теорій породження комічного, проте, як В. П. Москвін [Москвін 2008, с. 193] стверджує, що немає жодної теорії, яка б вдало пояснювала феномен комічного. Б. Дземидюк описав найбільш популярні теорії виникнення даного явища:

- теорія переваги суб'єкта над об'єктом (висміювання негативних рис, притаманних об'єкту; зазвичай ініціатива в жарті належить людині з високим соціальним статусом порівняно з об'єктом насміхання);
- теорія деградації (високе і серйозне деградує до ступеня низького і нікчемного, що викликає сміх);
- теорія контрасту (невідповідність між прогнозованим і справжнім);
- теорія протиріччя (протиріччя між змістом і формою спонукає до виникнення комічного ефекту);
- теорія відхилення від норми, абсурдність та відхилення від норми грають важливу роль у створенні комічного ефекту [Дземидюк 1974, с. 53-54].

Тлумачення цього явища з погляду естетики відрізняється від інших гуманітарних наук, оскільки гумор розуміють крізь призму естетичної оцінки, як «специфічне переживання протиріччя сприйманого об'єкта, в якому поєднується серйозне і смішне при перевазі позитивного моменту в смішному; уміння виявити відхилення від поведінкових, громадських та інших норм» [Беляев 1989, с. 430]. Гумор передбачає вміння побачити піднесене в звичайному, довершене – в недосконалому. Естетична функція жарту реалізується в тому, що комічне для людини є самостійною цінністю, людина жартує заради гри, відпочинку і розваги.

Виникнення гумору тісно пов'язане з фізіологічними і соціологічними факторами. Реакція людини на комічне відбувається відповідно до певного фізіологічного механізму, що характеризується активністю дофаміну та серотоніну. Сміхотерапія – це альтернативний метод лікування стресу та депресії та випадків, які негативно впливають на психічне здоров'я

[Yim 2016, p. 245]. О. А. Леонтович стверджує, що «комунікативна зв'язка, що виникає в контексті гумористичного дискурсу, є запорукою взаєморозуміння, яке обумовлює взаємну довіру і емоційний контакт між співрозмовниками» [Леонтович 2003, с. 138].

У таких науках як культурологія та лінгвокультурологія акцентується увага на національній специфіці комічного, при цьому дослідники відзначають, що бездоганне знання іноземної мови далеко не завжди передбачає здатність сприймати гумор чужої культури, оскільки в ньому простежується національний менталітет. Ю. Б. Борев наголошував на необхідності враховувати при вивченні комічного його національну природу та історичну мінливість [Борев 1970 с. 60-61].

Отже, в гуманітарних дослідженнях існують різні визначення гумору та комічного, проте дослідники схиляються до розуміння гумору як когнітивного явища. Гумор – комплексний феномен, що є важливою умовою взаємин між суспільством та індивідом. Гумор та способи його вираження, безперечно, є сьогодні одним з дискусійних, але разом з тим і одним з найцікавіших пластів філології, так як він ближче всього належить до живої комунікації, найбільш яскраво відображає менталітет носіїв мови. У ньому втілюються загальні особливості характеру і життєвого досвіду нації. Як зазначалось раніше, до категоріальних ознак гумору відносять: наявність відмінностей між описуваним об'єктом і його позначенням, використання типових «гумористичних ситуацій», перебільшення, несподівані порівняння, абсурдність.

1.2 Тлумачення комічного і гумору у філології

Гумор і «комічне» є складовою частиною повсякденного життя людини, тому вони становлять науковий інтерес для лінгвістів. Перш за все,

літературознавці вважають, що гумор і комічне співвідносяться як частина і ціла, тобто гумор є різновидом комічного, відображенням смішного в життєвих явищах і людських характерах.

Як було сказано вище, гумор є предметом вивчення різних дисциплін, тому розглянемо визначення поняття «гумор» з різних точок зору. Деякі вчені схиляються до думки, що чіткої дефініції гумору не існує. Дослідження гумору і пошук конкретної дефініції викликає труднощі у зв'язку з великою кількістю суміжних термінів, таких як комічне, іронія, сатира. Вивчаючи гумор, лінгвісти розрізняють види комічного (гумор, іронія, сатира), жанри комічного (жарт, епіграма, памфлет, карикатура, пародія), прийоми створення комічного ефекту (імпровізація, гра слів, уособлення, сміхова помилка) [Наер 1992 с. 89-90].

«Гумор» (англ. *humour* – піднесений настрій, від лат. *humour* – рідина) – особливий вид комічного; добродушно-глузливе ставлення до кого-небудь або чого-небудь; вміння сприймати події, недоліки, слабкості у комічному вигляді. Таким чином, зображуючи у творі будь-які явища дійсності у смішному вигляді, комічне трактування поєднується з внутрішньою серйозністю, тобто з чуттєвим ставленням до предмету глузування [Евгеньева 1984, с. 774].

Але слід зазначити, що спостерігаються відмінності у термінології в зарубіжній і вітчизняній лінгвістиці. Так, термін “*humour*” в роботах англомовних дослідників (С. Аттарді, В. Раскін), як правило, співвідноситься з поняттям «комічне» у вітчизняній лінгвістиці [Немкова 2020 с. 142].

Тлумачення терміну «комічне» є одним з найскладніших і дискусійних питань у філології. Слово «комічне» (від грец. *komikos* – смішний, веселий) трактується в словниках як «естетична категорія, що відображає протиріччя дійсності і містить їх критичну оцінку» [Белокурова 2007, с. 163]; як «естетична категорія, що позначає все те, що є протилежністю серйозного і трагічного в житті, мистецтві, і що породжує у людини характерну реакцію у вигляді посмішки, сміху» [Бачинин 2005, с. 124]. Гумор є проявом «комічного», проте вони між собою не рівні. Гумор є засобом передачі різних

почуттів і думок, також його використовують як захисну реакцію на негативні ситуації.

Гумор реалізується як «примха, жарт, анекдот, а також особливе вміння сприймати або висловлювати смішне та комічне в письмовій або усній формі» [Oxford English Dictionary 2016]. Таким чином, гумор тісно пов'язаний з гумористичним дискурсом, у якому можна чітко простежити «реальну мову» – сучасне мовлення, властиве тій чи іншій культурній спільноті. У різних народів існують специфічні культурні особливості в тому, над чим вони сміються, а що сприймають серйозно. Гумор піддає осміянню здебільшого часткові недоліки позитивних явищ, окремі смішні риси в характері людини. Як ми бачимо, у дефініції мається на увазі не усяке відхилення від норми, а лише таке, що провокує виникнення додаткового (комічного) сенсу. Поняття «гумор» вживається і в широкому розумінні – як взагалі сміх і почуття смішного [Літературознавчий словник-довідник 2007, с. 173].

Отже, поняття «гумор» і «комічне» цікавлять вчених своєю схожістю, але це різні поняття, які мають конкретні дефініції та особливі характеристики. Комічне є родовим поняттям для означення різноманітних відтінків смішного, все, що може викликати сміх, – об'єкт комічного. Гумор – це особливий вид комічного, якому властива гумористичне сприйняття повсякденності.

Вивчаючи гумор, лінгвісти мають можливість виокремити як загальні, так і специфічні особливості ставлення людей один до одного, які розмовляють конкретною мовою, і виділити етнокультурну систему цінностей конкретного суспільства. Мовна картина гумору складається з особливостей менталітету різних націй, мислення народів, відмінностей поглядів на ті чи інші речі. Гумор у будь-якому суспільстві є одним із засобів ідентифікації та вираження емоцій, саме тому лінгвісти приділяють велику увагу вивченню основних засобів створення комічного ефекту в жарті.

В. І. Карасик досліджує комунікативні аспекти гумору і послуговується поняттям «комунікативного гумористичного наміру». На думку дослідника, такий комунікативний намір актуалізується в декілька етапів: відчуття

бажання пожартувати, оцінка адекватності ситуації, вербальне вираження жарту, оцінка реакції адресата. Все ж важливо те, що не слід забувати також, що оцінка ситуації і реакції адресата здійснюється невербальним шляхом за допомогою міміки, жестів, поглядів тощо [Карасик 2004, с. 306]

Лінгвісти також звертають увагу на маніпуляції з граматичними категоріями, що ведуть до гумористичного ефекту. Однак вони погоджуються з науковим твердженням іншої науки – психології, що гумор спирається на двозначність, тобто, на слово або фразу, що має більше за одне значення. Саме цей факт виступає ядром теорії несумісності, коли початкове поняття замінюється іншим, впливаючи на сенс висловлювання і викликаючи гумористичний ефект. Більшість зарубіжних праць з лінгвістики вивчають гумор на основі даної теорії – теорії несумісності (*incongruity theory*). Несумісність є центральною ідеєю при формуванні сміхотворного ефекту в жартах [Pericello, Weisberg 1983, p. 59].

Серед багатьох праць присвячених темі гумору найбільш актуальними залишаються ті, що описують використання гумору, іронії, глузливих жартів з метою донести певну ідею, створити власний авторський стиль. Також лінгвістичні особливості створення гумору в кожній країні окремо та тема опису сміху в літературі тієї або іншої країни в певні моменти історії на сьогоднішній день є досить популярними для обговорення серед молодих вчених [Гайнуллина 2013, с. 37]. Історична мінливість гумору, головним чином, відбивається в національних особливостях гумору.

Вчені розмежовують такі поняття як «культурна модель національного гумору» та «мовна модель національного гумору». Культурна модель створюється з логічних категорій дійсності, предметів та об'єктів, котрі супроводжують людину в побуті. Лінгвістам цікава саме тема мовної моделі національного гумору, що відображає відношення несумісних категорій дійсності, створюючи комічний образ за допомогою мовних знаків. До таких знаків можна віднести такі образні стилістичні засоби, як метафора, епітети, гіпербола, порівняння, каламбур, полісемія та ін. Кожна нація в процесі

розвитку історії й культури набуває власних національно-культурних особливостей, що реалізуються в мовних засобах [Вержинская, 2012].

В. І. Карасик розглядає гумористичний дискурс і його характерні ознаки. Серед них:

- комунікативні наміри учасників спілкування відійти від серйозної розмови;
- гумористична тональність спілкування, тобто прагнення скоротити дистанцію і переосмислити в м'якій формі актуальні концепти;
- наявність певних моделей сміхової поведінки, прийнятих у тій чи іншій лінгвокультурі [Карасик 2004, с. 363-364].

Гумористичний дискурс має, перш за все, емотивно-образний характер і її мета – викликати у адресата емоції, як правило, позитивні, прагнучи завоювати увагу і розсмішити. Таким чином, розуміння гумору залежить від трьох чинників: ситуації спілкування, індивідуальних характеристик адресанта і адресата. Гумористичному дискурсу властиві:

- діалогічність – один жарт замінюється іншим або адресат стає адресантом, комуніканти немовби змагаються та дразнять один одного;
- динамічність – швидкий перехід від одного анекдоту до іншого;
- актуальність – можливість змінювати одну тему на іншу. Тема жартів легко змінюється комунікантами під час розмови з побутової тематики на політичну. Основна мета актуального гумору – пом'якшити гострі ситуації та відійти від серйозної розмови;
- відкритість – тут немає табу, можна критикувати будь-що та будь-кого, знаючи, що адресант буде підтриманий адресатом [Карасик 2004, с. 305].

Беручи до уваги всі вище згадані характеристики гумористичного дискурсу, необхідно звернути увагу на три основні ознаки: гумористична інтенція, гумористична тональність і стереотипи гумористичної поведінки.

У створенні комічного ефекту можуть буди задіяні всі рівні мовної системи. В. З. Санніков проводить ретельний аналіз всіх рівнів, описуючи особливості кожного рівня окремо.

На фонетичному як він виділяє прийоми алітерації, інтонації, омонімії. У морфології, як зазначає дослідник, здійснюється гра з опущеними частинами слова, часто зустрічається використання архаїчних афіксів, розширення парадигми, вживання характеристик, що не відповідають особі, формі часу і виду. У синтаксисі реалізується обігрування номінативних, предикативних і автономних вживань мовних одиниць; також спостерігається складний зв'язок між подіями, порушенням моделі управління словами, нагромадженням синтаксичних конструкцій. На словотвірному рівні відбувається переосмислення частин мови, префіксація, створення нових слів і контамінація. У зв'язку з цим необхідно відзначити жартівливі похідні слова, складні слова, слова-злитки, аббревіатури і акроніми. На лексичному рівні В. З. Санніков виділяє лексичну синонімію і полісемію, протиставлення живого неживому, порушення масштабу часу. У прагматиці, а саме у мовній грі, відбувається змішування художньої та повсякденної мови, переосмислення складу учасників розмови, ухильні відповіді [Санніков 1999, с. 376].

Характерними рисами комічного є емоційна насиченість, суб'єктивно-оцінний характер, тяжіння до масового сприйняття, конкретна спрямованість на створення комізму, заразливість, асоціативний характер, перебільшення, важливість несподіваних порівнянь, присутність протиріч між об'єктом, який описується, і його позначенням, присутність типових «гумористичних ситуацій» [Самохіна 2012, с. 77].

Отже, дослідження комічного в лінгвістиці здійснюється із залученням понять з інших галузей знань – психології, соціології, когнітивістики, теорії комунікації та інших наук. Це дозволило лінгвістам проаналізувати різні аспекти даного мовного явища – починаючи від структур знань, задіяних у гумористичних актах, і закінчуючи їх різноманітними функціями і мовними засобами реалізації [Большакова 2010, с. 108-109]. Лінгвісти зацікавлені темою дослідження гумору, вивчаючи прийоми його реалізації, певні класифікації, специфіку та національні особливості. Комічне реалізується в

текстах англійськомовних анекдотів на різних рівнях – фонетичному, лексико-семантичному, синтаксичному, текстовому. Також ми визначили основні характеристики комічного в жартах: гумористична інтенція, гумористична тональність і стереотипи гумористичної поведінки, яка характеризується діалогічністю, динамічністю, актуальністю та відкритістю.

1.3 Гумор у парадигмі суміжних понять

Дослідники оперують величезною кількістю термінів, що відображають різне втілення феномену комічного. Розмежування даних понять є досить складним у сучасній філології. Сміх, іронія, жарт, гумор, сатира тощо – поняття, що мають пряме відношення до сміхової ситуації. Найчастіше жарти створюються мимоволі. Люди жартують, маючи в собі закладені здібності з дитинства, які також залежать від менталітету нації та культурної свідомості. Комічне в англійськомовному жарті реалізується на рівні іронії, сатири, сарказму, гротеску і гумору.

Іронія (з грец. *eironeia* – удавання) – художній троп, що має інтенцію глузування. Як зазначає Ю. Борев, іронія – форма особливої емоційної критики, коли за позитивною оцінкою приховані доступні для прочитання насмішка і глузування [Борев 1970, с. 98]. «Скритність» глузування, маска серйозності відрізняють іронію від гумору.

Іронії відводиться проміжне місце між гумором і сатирою. Б. Дземидюк зазначає, що іронія є одним з основних елементів парадигми комічного, що використовується в гумористичному та сатиричному сенсі. Гумористична іронія критикує і насміхається тільки над окремими сторонами об'єкта. При повному запереченні сутності зображуваного об'єкта іронія набуває ознак сатиричної. Вона залишається замаскованою насмішкою, основною

характеристикою якої є розбіжність наміру і результату, тому не всі іронічні висловлювання є гумористичними [Дземидок 1974, с. 101].

Сатира (лат. *satira* – суміш, мішанина) – форма комічного, що має за мету: засудження людських якостей та вчинків. Сатира завжди прагне принизити людину та викрити її негативні риси характеру. Об'єктом сатири часто виступають недоліки як окремих людей, так і всього суспільства. Одним із найпопулярніших жанрів сатири є політична сатира, де гостро викриваються вади державного устрою [Борев 1970, с. 83].

Як стверджувалось раніше, іронія та сатира існували тільки як окремий жанр у літературі, але на сьогоднішній день вони все частіше стають причиною виникнення гумористичного ефекту у нашому повсякденному житті та звичайних розмовах. Необхідно зосередити увагу на тому, що ці жанри вдало демонструють характерну поведінку спілкування конкретної нації та мислення народу.

Заслугове на окрему увагу вищий ступінь іронії – сарказм. Лінгвісти стверджують, що сарказм є найбільш негативно-забарвленим видом комічного, що має на меті жорстоке осміяння та критичне зауваження. Можливою реакцією на саркастичний жарт може бути образа та неприємне відчуття приниження [Беляев 1989, с. 305]. В цілому, термін «сарказм» іноді використовується як синонім іронії, однак дані форми комічного не тотожні, вони мають абсолютно різний прояв критики. Сарказм виступає проявом негативної критики з жорстоким зауваженням та приниженням, в той час як, іронія, навпаки, висміює зображуваний об'єкт [Partington 2006, р. 212].

Іронія і сарказм виявляються соціально прийнятним способом приховати негативні емоції і дати волю своїм агресивним імпульсам. Ззовні є зовнішня серйозність і щирість, за якими ховається насмішка, засудження або негативне судження про співрозмовника (тобто присутні псевдосерйозність і псевдощирість). Цей прихований або таємний характер англійської іронії дозволяє зберегти гармонійні соціальні стосунки [Самохіна 2012, с. 169].

Передовсім увагу науковців привертає гротеск як найбільш парадоксальна форма комічного, що відома своїм надмірним перебільшенням та незвичайним поєднанням контрастів. На рівні гротеску у жартах свідомо порушуються норми життєвої правдоподібності, протиставляються реальне та ірреальне, прекрасне й потворне, трагічне й комічне. Сторони зображуваного часто змальовуються у фантастично-перебільшуваному, загостреному вигляді [Chloricki 2012, р. 110]. Дослідник поезики гротеску Ю. Манн називає предметом гротескного зображення «аномалії» дійсності, часто засобом зображення у таких жартах виступають недоречні порівняння, що демонструють сильне перебільшення, принципово змінюючи текст сказаного. [Манн 1966, с. 29].

Гумор, у свою чергу, відрізняється від інших видів комічного. Своєрідність гумору полягає в умінні висловлювати серйозне з усмішкою. Дослідники характеризують гумор як доброзичливий сміх, спрямований на розкриття певних вад людського характеру.

Беручи до уваги вище перераховані терміни, можна зробити висновок, що кожна форма має свої характерні особливості. У той час як характерні особливості гумору можна констатувати таким чином:

- у гумору немає жодної прагматичної мети, окрім створення гумористичного моменту в спілкуванні;
- гумор завжди позитивний і часто є несподіваним у повсякденній комунікації;
- виділення якихось певних реальних властивостей і характеристики певної ситуації та смішного їх тлумачення є основною причиною виникнення комічного ефекту;
- у деяких проявах гумору може бути присутня критика на різних рівнях комічного.

Отже, виконаний аналіз доводить, що перераховані різновиди комічного мають різні ступені інтенсивності і емоційного забарвлення, при цьому найбільш схожими виявилися сатира і сарказм. Слід зазначити, що ці суміжні

поняття не є синонімічними, оскільки вони позначають різні способи осмислення окремих фактів дійсності, але, тим не менш, часто вживаються як синоніми, так як в їх основі схожі явища взаємодіють один з одним. Таким чином, стає очевидним, що у гумору як конкретного поняття немає чітких ознак та меж.

1.4 Засоби створення гумористичного ефекту в анекдотах

Анекдот був і залишається популярним жанром у літературі багатьох народів світу. Відповідно, вивчення цього культурологічного, літературного та мовного феномену перебуває у центрі уваги лінгвістичних досліджень багатьох зарубіжних вчених [Narodovska 2018, p. 59]. Жарти, що в найбільшій мірі відображують менталітет нації і побут конкретної країни, у народі прийнято диференціювати як анекдоти. Анекдот належить до числа усних видів словесності та будується за законами жанру фольклорних текстів. Він є складовою частиною будь-якої культурної системи. Більш універсального засобу комунікації – заповнити паузу, розсмішити супутників, проілюструвати ситуацію, – ще не було вигадано [Карасик 1997, с. 144].

Анекдот – це короткий зв'язний наративний текст, який вимовляється адресантом навмисно, зі спеціальною метою розсмішити адресата, даний вислів є зрозумілим та доречним в певній ситуації [Шмелева 1990, с. 52].

Існує величезна кількість мовних засобів реалізації гумору в анекдотах, але кожен автор виділяє конкретний засіб, який вважає основним у створенні жарту. Нами вже було досліджено, що прийоми комічного реалізуються в текстах англійськомовних анекдотів на різних рівнях – фонетичному (здебільшого за допомогою омофонів), лексико-семантичному (через каламбур, оксиморон, метафору, метонімію, гіперболу, уживання епітетів, фразеологізмів), синтаксичному (де гумор реалізується у конструкціях-

блендах, синтаксичних повторах, порівняннях, еліптичних структурах), текстовому (парадокс, алогізм, алюзія, змішування стилів). Впродовж останніх років стрімко розвиваються інноваційні прийоми створення комічного в жарті – гібридизація, техніка колажу.

Порівняно невеликий пласт матеріалу для створення комічної ситуації відводиться фонетиці. У тексті такі прийоми передаються через повтор, випадання або перестановку голосних і приголосних звуків, складів, заміну звуків, використання фонетичної двозначності – омонімія (омографи, омофони, омоформи). В результаті аналізу були відібрані такі приклади, в яких комізм створюється на фонетичному рівні:

- *Waiter!*
- *Yes, sir.*
- *What's this?*
- *It's **bean** soup, sir.*
- *Never mind what it has **been**. I want to know what it is now*

[Антрушина 1985, с. 129].

У наведеному прикладі комічний ефект створюється за допомогою співзвучності *bean* «гороховий» і *been* (3-тя форма дієслова *to be* «бути»). Як відомо, анекдоти на фонетичному рівні не слід дослівно перекладати, це може змінити хід та сенс жарту.

- *It's raining cats and dogs.*
- *Yes, I just stepped into a **poodle*** [1000 more jokes 1982, p. 25].

Тут: *a poodle* «пудель», *a puddle* «калюжа». У цьому прикладі об'єктом гри слів є звукова близькість форми слова *poodle* і *puddle*, в основі якої – принцип асоціативного ототожнення.

- *How did the rabbit propose to his girlfriend?*
- *With a 14 **carrot** ring!* [Почепцов 1974, с. 196]

Жарт будується на схожості звучання лексеми “*carrot*” морква і лексеми “*carat*” карат. У українській мові схожості в звучанні цих слів немає, але якщо ми візьмемо германські та романські мови, то тоді зможемо перекласти даний

анекдот без втрати гумористичного ефекту. У німецькій мові *Karotte* «морква», *Karat* «карат», у французькому відповідно *carotte* і *carat*. Приклади подвійного значення зустрічаються у випадку з омонімами. Саме в анекдотах омоніми, що створюють подвійне значення, повністю реалізують свою «комічну» роль, роблять ситуацію безглуздою.

Комічний ефект часто реалізується за допомогою повторення слів або висловів; у наступному прикладі це створює саркастичний ефект в анекдоті:

- *Absolutely shocking! I've never played so badly before!*
- *Oh! Have you played before?* [Гачечиладзе 2004, с. 69]

Комізм реалізується за допомогою засобів лексико-семантичного рівня. До таких засобів відносяться імена і прізвиська, фразеологізми, вульгаризми, порушення стилю; серед художніх засобів: епітет, метафора, гіпербола, літота, оксиморон, метонімія, порівняння, ампліфікація. Вони допомагають слову набути нового значення або смислового відтінку, підкреслюють характерну рису, визначальну якість певного предмету або явища, додають до тексту певної мальовничості, насиченості. Засоби мовного комізму також часто зустрічаються в анекдотах: багатозначність, каламбур, інверсія, паралелізм, градація, зіставлення протилежностей (контраст).

На фразеологічному рівні використовуються різноманітні ідіоми. Ідіома – це семантично пов'язане сполучення слів, яке, на відміну від подібних до нього за формою синтаксичних структур (висловів або речень), не виникає в процесі мовлення відповідно до загальних граматичних і значенневих закономірностей поєднання лексем, а відтворюється у вигляді усталеної, неподільної, цілісної конструкції [Гром'як 2007, с. 73]. У прикладі ідіома поєднується з порівнянням, інсценуючи комічний ефект: *As soon as Mr. Prosser realized that he was substantially the loser after all, it was as if a weight lifted itself off his shoulders: this was more like the world as he knew it. He sighed* [Douglas 1995, p. 48].

Ефект обманутого очікування також є дієвим засобом створення комічного ефекту і характеризується великою варіативністю проявів.

Прикладом може послужити ситуація з фільму “*Ten Things I Hate About You*” («Десять причин моєї ненависті»):

- *Pick you up Friday then.*
- *All right, Friday, aha.*
- *The night I take you to places you`ve never been before.*
- *Like where? 7-eleven, Broadway* [Каргаполова 2007, с. 213].

Наступний жарт побудований на несподіваному контрасті однієї і тієї ж ситуації, дане трактування виявляється комічним: *I had walked into that reading-room a happy, healthy man. I crawled out a decrepit wreck.*

В уривку описується практично миттєвий перехід людини від стану повного щастя і здоров'я до стану жалюгідної руїни, яка не здатна нормально пересуватися. Такий контраст для читача є досить несподіваним поворотом, який призводить до сміху [Yemelyanova 2017, p. 203].

Наступний анекдот звертається до трагічного історичного факту – вбивства президента Лінкольна:

- *How do we know Abraham Lincoln was Jewish?*
- *He was shot in a temple* [Alvin 1999, p. 67].

Основний механізм комічного в даному жарті – каламбур – це гра слів, побудована на їх багатозначності. Прийом комічного реалізується на лексико-семантичному рівні. *Temple* – це і скроня, і храм. Відомо, що Лінкольна був убитий у Єврейському храмі в скроню.

Як ми бачимо, дієвими в англійських анекдотах є також лексичні засоби, а серед них – антропоніми – імена, прізвища, прізвиська (героями анекдотів часто стають відомі сучасні або історичні особистості, прославлені політичні діячі минулого, письменники, художники, спортсмени, за допомогою яких розкриваються найбільш парадоксальні ситуації). Серед лексичних засобів також виділяють топоніми – географічні назви, які також стають об'єктами смішного, хрононіми – назви історичних подій у певні відрізки часу, етноніми – назви народів та народностей, зооніми – назви тварин.

Зооніми є одним із основних засобів передачі гумору саме в австралійському анекдоті, оскільки фауна цієї країни унікальна, цей феномен доволі часто зустрічається в жартах та анекдотах:

- *Why do mummy kangaroos always hate wet days?*
- *Because their kids play inside (sounds painful)* [Adams 2000, p. 201].

Для того, щоб більше детально ознайомитися з особливостями австралійського анекдоту, необхідно звернути увагу на менталітет австралійців, стереотипи та культуру нації. Головна особливість сучасного анекдоту – його продуктивність і змінність [Месропова 1999, с. 4]. Анекдот, будучи текстом, створюваним народом і для народу, регулярно і систематично відтворюється, відгукуєчись на всі більш-менш значущі події в країні і за її межами.

Отже, потрібно відзначити, що основними універсальними способами створення комічного ефекту в анекдоті англійських країн є пародія, суперечливість і ефект обманутого очікування, які реалізуються за допомогою наступних тропів: гіперболізація, каламбур (полісемія та омонімія), синонімія, метонімія, омонімія, використання фразеологізмів, епітетів, метафор, ампліфікацій. Дієвими також є власні назви (антропоніми, топоніми, хрононіми, етноніми, зооніми).

1.5 Гумор як ознака австралійського національного характеру

Досліджуючи різні аспекти гумору, переконуємося, що до цих пір не було приділено належної уваги австралійському гумору. Австралійський гумор має різне походження, і на сьогоднішній день він чітко простежується у сучасному австралійському менталітеті. Такі письменники, як Г. Лоусон і Б. Патерсон, встановили традицію лаконічного та іронічного дотепу в австралійській літературі, тоді як австралійські політики та культурні

стереотипи збагатили джерела комедії, широко розповсюджуючи австралійський сленг, який ми можемо зустріти в австралійському кіно, літературі та інших засобах масової інформації [Kirillova 2017, p. 195].

Критичний аналіз австралійського гумору сам по собі не є великим полем дослідження. Слід зазначити, що багато вчених-гумористів, ймовірно, не відчують себе компетентними писати про гумор аборигенів, враховуючи відсутність конкретних знань про цю тему та її людей. Культура аборигенів збагачена давніми традиціями, піснями, танцями, розповідями, які відкривають вікно у їх витончені культурні практики; і ці художні форми часто включають гумор. Крім того, мистецькі практики підкріплюють моральні, релігійні та правові принципи спільноти. Усні історії та соціальні прояви у музиці, піснях, танцях та живописі у минулому часто перепліталися, зміцнюючи та підкріплюючи один одного, та сприяючи витонченому естетичному стилю австралійського життя, яке є актуальною темою для сучасних досліджень [Casey 2012, p. 26-27]. Окрім жартів про аборигенів, австралійці також вміють сміятися над іноземцями, імміграцією, місцевими політиками і релігією. Приписання людських якостей тваринам є популярним класичним засобом створення комічної ситуації.

Насправді, різноманітність стилю та форм австралійського гумору вражають багатьох дослідників. Дж. Тюркотт у своїй праці зауважив, що Австралія має «неоднорідну гумористичну традицію», і зазначив, що «гумористи Австралії все ще використовують гумор як процес виживання» [Turcotte 1989, p. 3]. Статистика стверджує, що в Австралії майже третина населення – іммігранти, тому доволі складно виокремити корінний австралійський гумор. При цьому потрібно враховувати, що процес асиміляції займає багато років, це означає, що тут здавна змішувалося і продовжує змішуватися величезна кількість різних культур і процес цей буде відбуватися ще багато десятиліть.

Слід зазначити, що універсальними темами австралійських анекдотів виступають стосунки, сім'я, місцевість, відношення до інших націй,

стереотипи австралійців та їх менталітет, однак австралійські анекдоти в той же час відрізняються лаконічністю, іронічністю, грубістю і особливою самокритичністю щодо самих же австралійців. Британський соціолог К. Девіс виокремив окрему «брудну» категорію австралійських жартів, які кидають виклик суспільству і відображають соціальні реалії або міфологеми, характерні для даного місця і часу [Davies 1990, p. 92].

В основі австралійського гумору дослідники виокремлюють колоніальні традиції, які виключають внески людей перших націй та інших іммігрантів. Австралійський гумор, як правило, сухий і сповнений перебільшень. Деякі жарти мають відверто моралізаторський або політично коректний характер. Проте іноді анекдоти характеризують «чорними» та позбавленими належного суспільного смаку. Це говорить про те, що австралійський гумор часто згадує «жорстоке» минуле, яке дозволяє австралійцям знайти світлішу сторону життя в умовах складності [Austin 2017, p. 14].

Корінну австралійську літературу з гумору можна розділити на три групи – класичну чи історичну, більш сучасну або міську. Перша категорія передбачає свідчення гумору аборигенів у більш традиційному сенсі. Сюди входять роботи про ранні колоніальні антропологічні записи, а також сучасні твори, які продовжують дослідження корінних суспільств аборигенів, де менш помітний західний вплив. Антропологія, наприклад, зіграла значну документальну роль у записі значної частини інформації, яку ми маємо про корінні австралійські громади, їх соціальні структури, поведінку, звичаї, закони та цінності – хоч вони і забарвлені західним фільтром. Гумор – не є важливою рисою цих досліджень, проте деякі з цих записів також містять жарт.

Друга категорія літератури гумору корінних народів стосується матеріалу більш «міського», менш традиційного за природою. Тобто література, яка фіксує наявність, характер і функції гумору, що використовується сьогодні корінним населенням в австралійському суспільному середовищі. Дослідники також виокремлюють категорію

глузливого і зневажливого гумор, що існував і продовжує існувати в австралійських громадах, знущання над аборигенами та знецінення їх культурного внеску є основною темою даних жартів. Сучасні прояви такого зневажливого гумору залишаються елементами суспільства австралійської свідомості [Thomson 1935, p. 470].

Австралійські гумористи часто згадують політику, звертаючи увагу на історію країни. Б. Вананн – один з авторів, який багато писав про австралійський гумор (1950 – 1980-ті рр.). Його твори відзначають колоніальні традиції Австралії, де можна почути усний гумор «звичайного» робітничого класу. Дані антології записані у гумористичних творах деяких визнаних австралійських літературних націоналістів 1800-х років, таких як Г. Лоусон та Б. Патерсон. Характеристики гумору в Австралії насамперед походять від ірландських (засуджених) емігрантів, і впливу Сполучених Штатів Америки. Американці, які прибули до Австралії у 1800-х роках у пошуках золота, привезли з собою схильність до перебільшення [De Groen 2009, p. 328]. Дані характеристики збереглися у сучасності, багато австралійських жартів можна відшукати в Інтернеті, які показують, як живуть справжні австралійці сьогодні.

Загалом, крім усього сказаного, треба визнати, що австралійський гумор – це не зло, він не руйнівний, він має своєрідний характер, справжню грубість і невинну прямоту. Дослідники виділяють три категорії австралійського гумору: класичний (історичний) гумор, міський (сучасний) гумор та окрема категорія зневажливого та їдконого гумору. Всі категорії є актуальними і чітко передають австралійський менталітет та історію країни. Австралійський гумор не є активно дослідженим поняттям, проте він є об'єктом зацікавленості лінгвістів в усьому світі, адже він не може не вражати своєю чесністю та унікальністю.

Австралійський гумор унікальний, і багато інших культур вважають його досить незвичайним. Його можна охарактеризувати як сухий, інколи жорстокий, дуже іронічний, гумор, що розширює межі можливого. Гумор

простежується завдяки використанню сленгу у кіно, на радіо, комедійних серіалах на телебаченні, у повсякденному житті та в австралійській літературі. Завдяки своїм унікальним якостям стає очевидним, що австралійський гумор відрізняється від гумору Америки, Англії та інших країн.

Загалом, те, що розуміється як гумор, а також гарне почуття гумору в австралійській культурі означає «вміння посміятися з себе та свого друга». Відома британська письменниця та редакторка [Sharp 2012, р. 88] стверджує, що «найпомітнішим і найважливішим правилом гумору в австралійській розмові є його домінування, і більшість розмов включають принаймні певну ступінь стьобань, дражніння, іронії, жартівливого самоприниження, глузування чи просто дурості». Подібно до британців, австралійці були цілком здатними до знущань над собою [Penney 2012, р. 35]. Дійсно, по-австралійськи дражнити у культурному контекст і знущання – це «постійна практика взаємодії, і це є цілком природньо для австралійців, що навіть незнайомі люди жартівливо висміюють один одного в процесі знайомства» [Naugh 2014, р. 78].

В австралійському контексті переважає тенденція пов'язувати почуття гумору з заборonoю проти «занадто серйозного ставлення до себе» і з самоприниженням, точніше своєю здатністю бути самокритичним, вмінням знецінювати свої успіхи, і таким чином мати можливість посміятися над своїми слабкостями [Martin 2007, р. 16].

Ця тенденція не сприймати себе занадто серйозно і бути готовим посміятися над собою також розцінюється як позитивна риса характеру та соціальна якість. Якщо хтось не вміє жартувати, тобто не вміє посміятися над собою, інші учасники розмови, ймовірно, будуть критикувати цю поведінку. Жартівлива словесна поведінка, а саме жартівливе знущання або жарт – поширена словесна практика у різних різновидах англійської мови, яка функціонує як засіб для полегшення негативної ситуації.

Ми також можемо проаналізувати, як вони це роблять, а саме, які поетичні засоби використовують. В. Пропп [Propp 1999, р. 75] пропонує виокремити деякі з них: гра слів; використання лише одного аспекту значення

замість цілого лексичного; використання переносного значення замість буквального; парадокс; приписування якостей тварин людині.

В. Пропп класифікував поетичні засоби і надав кожному з них приклади з колекції австралійських жартів. Завдяки гумору ми можемо дізнатися більше про австралійський менталітет та особливості нації. Навіть незважаючи на те, що існують універсальні течії гумору як жарти про смерть або гомосексуальні жарти, необхідно звернути увагу на риси австралійської ідентичності, щоб проаналізувати жарти, які циркулюють в Австралії. Вони надають перевагу чорному гумору, жартам, що заперечують вишуканість культури, жартам про жінок, деякі дотепні зауваження про австралійських чоловіків, расові жарти переважно над новозеландцями, ірландцями та з особливим глузуванням та ентузіазмом вони жартують над англійцями, ймовірно, через зневагу до минулих колоніальних господарів “the stupid Englishman” – це найуживаніший жарт серед австралійців [Kirillova 2017, p. 197].

Отже, беручи до уваги всі особливості гумору, можна зробити висновок, що менталітет та історія Австралії вплинули на його формування та характеристики. Жарти присутні у повсякденних розмовах скрізь, але в Австралії населення вважає за необхідне подразнити та у «жорстокій» манері вплинути на хід думок співрозмовника. Австралійці – відкритий народ, які не соромляться показувати своє незадоволення у стьобах, акцентуючи увагу на недоліках. Проте, австралійський народ відрізняється також своєю унікальністю та патріотичністю, що шанує свою історію та традиції.

У наступному розділі більш детально проаналізуємо й систематизуємо продуктивні засоби створення гумористичного ефекту в австралійських англомовних жартах.

РОЗДІЛ 2

ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ГУМОРУ В АВТРАЛІЙСЬКОМУ АНЕКДОТІ

2.1 Особливості австралійського анекдоту

Австралія – це держава, що розташовується на материк Австралія та на острові Тасманія. Ця унікальна екзотична країна дарує незабутні враження численним туристам через своє незвичайне положення та менталітет. Як відомо, англійська є офіційною мовою Австралії, але тільки ті, хто побував у цій країні, знають, як складно часом буває зрозуміти місцевих жителів. «Австралійська англійська» сповнена сленгу та особливих розмовних висловів, які є невід'ємною частиною культури всієї країни і якнайкраще відображають національне австралійське почуття гумору [Davies 1990].

Більш детально розглядаючи мовні особливості, не можна не згадати кілька прикладів кумедного австралійського сленгу та скорочень. Австралійці дуже люблять все скорочувати і постійно використовують такі слова, як *chewie* (від *chewing gum* – жувальна гумка), *sunnies* (*sunglasses* – сонцезахисні окуляри), *arvo* (від *afternoon* – полудень) і *ambo* (від “*paramedic who works in an ambulance*” – фельдшер, який працює на швидкій допомозі). Взагалі, австралійці не люблять довгих слів, їм властиво скорочувати практично усі складні назви. При цьому багато скорочених слів утворюються з допомогою суфікса *-ie* чи *-y*: *possie* – «опоссум», *Aussie* – «австралієць», *bandy* – «бандикут» [Ziv 1988, p. 25].

Розмовна мова носіїв австралійського варіанту англійської мови багата ідіоматичними виразами та сленгом, що часто зустрічається в жартах. Австралійський сленг має чотири основні джерела розвитку: мова аборигенів; рідні мови білих переселенців; вплив змішування мов у результаті міграції

населення; сленг, що сформувався в результаті розвитку власне цього варіанту англійської мови [Шахбагова 1980, с. 105].

Найчастіше досить складно визначити, чи є той чи інший австралізм сленговим словом або загальноновживаним [Орлов 1978, с. 77]. Багато з них є лексичною нормою для австралійської англійської, хоча походять від сленгу чи ненормативної лексики, властивої австралійському суспільству.

За даними Australian Encyclopedia [The Australian Encyclopedia 1963], загальна кількість австралізмів досягає 10000. Однак дані про кількість австралізмів можна трактувати по-різному. У зазначене число включено значну частину слів, що відносяться до професіоналізмів, сленгу, лексичних одиниць, які фактично перебувають за межами літературного словника. У місцевих анекдотах часто зустрічаються австралізми, що яскраво описують менталітет нації. Наприклад:

- *Who is the most highly regarded musician in Australia?*
- *Aussie Osbourne* [Australia Jokes].

У даному анекдоті вжито антропонім (власна назва) – ім'я британського співака, адже його ім'я співзвучно зі словом *Aussie* (зменшувальне пестливе слово від *Australia*), саме тому він є улюбленим музикантом в Австралії. Антропоніми найчастіше використовуються для створення в англomовному анекдоті особливого ігрового, комічного, ономастичного простору.

У переважній більшості анекдотів містяться антропоніми, які можна класифікувати таким чином:

- імена історичних і сучасних особистостей (політиків, письменників, композиторів, художників, учених, акторів, спортсменів тощо);
- імена літературних, телевізійних та біблійних персонажів.

Щоб вижити в Австралії, оззі були змушені виробити особливе почуття гумору. До того ж гумор – це дешева розвага, яка дозволяє скоротити час. Усі розмови австралійців сповнені жартами. Австралійський гумор відрізняється сарказмом та самоіронією та розкриває справжній характер місцевих жителів. З давніх колоніальних часів австралійці навчилися з гумором дивитися на

будь-які неприємності, жартувати над собою і обставинами, що склалися. Таким чином, відкритість та прямота найбільше цінуються в австралійському суспільстві.

Гумор в цій країні нагадує спосіб виживання. Гумор трактується як «механізмом захисту»: функція гумору як захисного механізму в австралійському суспільстві полягає в тому, щоб забезпечити захист від навколишнього середовища. Ця форма гумору походить не від веселоців, а від реальності життя. Австралійський гумор це очевидний захисний механізм | [Ziv 1988, p. 26].

Однак, сучасні австралійці нічим не відрізняються від європейців, інколи вони і жартують однаково. Австралійський гумор активно відстежувався у фольклорі країни – це знання, які ми несвідомо передаємо для того, щоб виділити себе як народ. Таким чином, народ має змогу дізнаватися про традиційні цінності, звичаї, історію і, звичайно, гумор. Лінгвісти стверджують, що ми швидко прямуємо до глобального світу, прямуючи до спільної мови та культури.

Австралія, будучи англomовною нацією, є головною мішенню для подібного культурного вторгнення, однак фізична ізоляція країни сприяє повільному впливу глобалізації. Австралійці мають лаконічне «сухе» почуття гумору, яке вони здавна використовували в описі комічної сторони нещастя. Більшість лінгвістів стверджують, що австралійський гумор – це форма агресії, соціально прийнятий спосіб прояву зневаги, однак вони жартують несвідомо у повсякденних розчаруваннях [Fahey 2007, p. 6].

Дехто каже, що оригінальних жартів майже не існує, насправді традиційна творчість часто не витримує випробування часом. На сьогоднішній день Інтернет займає перше місце у розповсюдженні жартів. Анекдоти поширюються за допомогою електронних листів, соціальних мереж, мемів. Розповідання анекдотів на сьогоднішній день вважається мистецтвом через зміни, спричинені технологіями. Люди соромляться розповідати анекдоти публічно, основною причиною цього є виникнення електронної пошти та

поширення інтернет спілкування. Жарт електронною поштою, очевидно, не залишає місця для емоційного контакту. Адже жарт побудований не тільки на словах, але й на емоціях, жестах, міміці, наголосі. Основною перевагою жарту, надісланого електронною поштою, є те, що можна стати власним цензором, натиснувши клавішу видалення [Fahey 2007, p.16].

Аналізуючи анекдоти австралійського народу, необхідно звернути увагу на використання гумору австралійцями у повсякденному житті. Вони по-особливому реагують на конкретні ситуації та події. Нами були зібрані жарти та анекдоти з мережі Інтернет та інших ресурсів на різні теми, які стосуються не тільки сучасної буденності, однак й історії і культури Австралії.

Беручи до уваги той факт, що австралійський народ має тенденцію шуткувати про своє минуле та всі його особливості, то це не дивно, що ми спостерігаємо величезний пласт історичних жартів. Каторжники внесли свій внесок у встановлення гумору та літератури в Австралії. Вважається, що на ці твори певний відбиток наклала психологічна залежність від метрополії. Ці жарти, в основному, описували австралійську екзотику та пригоди.

Цілком природньо, що в австралійському сленгу існує велика кількість синонімічних рядів, у тому числі однокорінних синонімів, для типового образу австралійця в анекдотах [Стефанович 2010, с. 217].

Багато слів в жартах було запозичено з мови аборигенів для позначення нових предметів та явищ, специфічних для Австралії. *Kangaroo, dingo, koala* – тварини; *cockatoo, galah, emu, kookaburra, budgerigar* – птахи; *gum, karri, jarrah* – назви різновидів евкаліпту; *brigalow* – різновид акації; *mia-mia* – хатина; *corroboree* – ритуальне свято та багато іншого [Орлов 1978, с. 59].

Жарти про аборигенів цікавлять лінгвістів, адже відомий німецький економіст Карл Бюхер стверджував, що суспільні відносини австралійців «ледве заслуговують назви громадського союзу» через стереотипну відсталість аборигенів Австралії [Плеханов 1958. с. 326]. Серед жартів слід виділити найбільш стереотипні:

As the first fleet rounded the headlands and sailed into Botany bay the local Aborigines could see several men looking towards them through big fancy telescopes. One of the Aborigines comments “stupid white man, can't even play the didgeridoo” [1000 more jokes 1982, p. 47].

Диджериду – це духовий інструмент австралійських аборигенів у вигляді довгої дерев'яної трубки, традиційно виготовленої з порожнистої гілки, в яку дмуть для отримання глибокого, резонансного звуку, що змінюється ритмічними акцентами тембру та гучності. Даний жарт вказує на відсталість аборигенів та їх нерозбірливість у сучасності. Анекдоти цієї тематики можна віднести до історичних, що демонструють австралійське минуле та його характеристики. Анекдот створює комізм завдяки несподіваному парадоксальному висловлюванню аборигена, що виявляється на текстовому рівні.

Аналізуючи повсякденне життя країни та сучасні розмови населення, можна виокремити також повсякденні анекдоти, основною тематикою яких є буденне життя та проблеми. Ці жарти схожі на звичайні анекдоти будь-якої іншої нації, адже сучасний австралійський народ має однакові проблеми з європейцями. Основними темами повсякденних жартів є стереотипні ознаки чоловіків та жінок, похід до лікаря, релігія і політика [Knaur 2001, p. 16]. Наприклад: *An Australian gets in a bad car accident and wakes up in the ER. He asks the doctor, “did I come here to die?” The doctor says “No, of course not!” The man is relieved. The doctor says, “you came here yes-to-die!” [Fahey 2007, p. 338]*

У вищенаведеному прикладі комічний ефект реалізується за допомогою омонімічної гри слів. Слова *yesterday* та *yes-to-die* омонімічні, тим самим пацієнт не одразу розуміє позицію лікаря. Ключову роль в даному жарті також грає незвичайний австралійський акцент, що виділяється іншою вимовою багатьох звуків. Австралійський варіант англійської мови має власні фонетичні, граматичні та лексичні особливості.

Остання група жартів характеризуються своєю унікальністю та безпричинністю, ці анекдоти не зовсім зрозумілі для іноземців, адже не всі

добре володіють інформацією про минуле та традиції Австралії. Вивчаючи дану групу, дослідникам необхідно шукати більш детальну інформацію про конкретну подію в історії або культурі країни, щоб зрозуміти сенс жарту та на якому рівні реалізується гумористичний ефект. Наприклад:

- *How do you apologize to a koala?*
- **BEAR** your heart and soul [Sharp 2012, p. 311].

Каламбур створюється омонімічною грою слова *bear*, в основі якого – принцип асоціативного ототожнення, викликаний полісемією слова *bear* (*a bear* «ведмідь», *to bear* «нести»). Беручи до уваги, що коала – це сумчастий австралійський ведмідь, відповідь на питання про вибачення можна трактувати по-різному. Прийом комічного реалізується на лексичному рівні.

Австралія – це країна, що є домівкою для багатьох незвичайних тварин. Ні в одній іншій країні не мешкають такі тварини, як кенгуру, коала або качкодзьоб, тому не дивно, що зооніми часто зустрічаються в австралійських жартах. Референтами жартів виступають тварини, їх характеристики та спосіб життя.

Отже, інконгруентність в австралійському жарті досягається шляхом лінгвістичного аналізу через поняття норми. Основними засобами створення комічного ефекту в жарті є різновиди мовної гри, побудованої на інконгруентності всіх мовних рівнів: фонетичний, лексико-семантичний, синтаксичний та текстовий. Необхідно більш детально проаналізувати засоби створення комічного ефекту на конкретному рівні.

2.2 Фонетичні засоби створення гумористичного ефекту

На фонетичному рівні мовна гра може бути представлена на основі прийомів повтору, алітерації, асонансу, навмисного порушення

орфографічних норм, звуконаслідування, оноματοпеї, співзвуччя, рими, а також за допомогою омонімів, омографів та омофонів. Розглянемо деякі приклади, у яких використовується фонетична мовна гра:

*Why was the koala bear feeling shy? She was feeling **em'bear'rassed*** [Fahey 2007, p. 103].

Цей жарт демонструє каламбур-омонім, в якому одне слово вимовляється (*embarrassed*), але частково мається на увазі зовсім інше (*bear*). Прийом комічного реалізується на фонетичному та лексико-семантичному рівні.

У наступному прикладі ми також спостерігаємо комбінацію зоонімів та омонімічної гри слів в анекдоті. Таке кумедне співзвуччя слів *bear* та *bearly* викликає комічний ефект, що активується на фонетичному рівні.

– *What did the Aussie said to his friend who was joking about koala bears?*

– *Please stop; I can **bear'ly** handle any of the puns* [The Best Jokes for all Occasions 1965, p. 151].

Аналізуючи особливості історії та культури Австралії, можна простежити тісний взаємозв'язок з гумором. У минулому австралійські аборигени майстерно володіли небезпечною зброєю. Для різних цілей використовувалися різні види бумерангів. Бумеранг — це метальна зброя, відома в багатьох культурах світу, але, перш за все, вона асоціюється з аборигенами Австралії. В основному аборигени застосовували бумеранги, що повертаються для великого полювання на кенгуру або нелітаючих птахів Ему. Сучасні австралійці жартують на тему бумерангів. Наприклад: *I was watching an Australian cooking show this morning. The chef made meringue. The audience all cheered for him. This surprised me. Australians usually **boo-meringue*** [Adams, Newell 2000, p. 178].

В анекдоті використовуються слова-омографи, тобто фонетично обіграються слова *boomerang* «зброя» і *meringue* «десерт», що створює інконгруентну комічну ситуацію. Цей жарт демонструє також агресію та

жорстокість австралійської нації. Автор анекдоту немовби сумнівається у щирості радісних емоцій австралійського народу.

Корінні австралійці становлять відносно незначну світову групу. Це включення вказує на велику кількість фанатичного гумору про аборигенів. Майже всі «жарти» зображують аборигенів як непривабливих, брудних, ледачих, дурних і нечесних [Adams, Newell 1994, p. 12]. Наприклад:

– *How did the Australian social media influencer dress up for Halloween?*

– *She dressed up as a **boo-meringue*** [The Best Jokes for all Occasions 1965, p. 197].

Завдяки співзвуччю слів *boo* та *boo-meringue* в анекдоті описується австралійська безпосередність у виборі костюму на Хелловін. Жарти на фонетичному рівні активно впливають на хід бесіди у повсякденному житті і правильно сприймаються тільки в усному мовленні.

У наступному анекдоті значну роль грає шиболет – фонетичний засіб створення невідповідності і, відповідно, комізму (тобто порушення вимови або діалект): омофони *Seoul* («Сеул» – столиця Республіки Корея) та *soul* «душевний», що використовуються для характеристики друга з Кореї.

*Australian tells his English friend: “Did you hear about my friend from Australia studying abroad in Korea? I guess you could say he’s my **Seoul mate**”* [Australia Jokes].

У теперішній час австралійський акцент часто є приводом для жартів. Англіїці говорять, що австралійський і близько не схожий на англійську, що це зовсім інша мова, просте це лише австралійська англійська, яка є окремим оформленим варіантом англійської мови.

Найпопулярніший жарт в Інтернеті яскраво описує австралійський акцент та їх манеру розмовляти швидко та нерозбірливо. Через відмінність у промовлянні однакових слів, у жарті використовується фонетичний прийом – шиболет.

If you say – “Raise Up Lights” you just said “Razor Blades” in an Australian accent [Lawson 2017, p. 180].

Таке діалектичне промовляння досить популярне та активно використовується у реальних жартах та мемах (дотепна коротка інформація в Інтернеті). Іноземці ніби висміюють австралійців, складаючи власні жарти на ту чи іншу тему про цю країну.

*It's the year 2022, WWII has started. 1st world countries vs 2nd world countries and Middle East. Britain asks for reinforcement from Australia. The Australian regiment arrives and next morning starts preparing while the British Commander enters and starts increasing the army's morale: British Commander – Did you come here **to die**? Australian Soldier – No sir, we came here **yester-die*** [Adams & Newell 2000, p. 54].

Комізм ситуації простежується на фонетичному рівні при залученні шиболета. Слово *to die* «умирати» співзвучно з *today* «сьогодні», таким чином австралійський солдат має власну конотацію цього дієслова. У слові “*yester-die*” ми спостерігаємо порушення орфографічної норми за для розкриття жарту.

Отже, проаналізувавши анекдоти, у яких гумористичний ефект досягнуто за допомогою фонетичних прийомів, можна зробити висновок, що шиболет, омофони, омоніми та співзвуччя мають найбільшу продуктивність, допомагаючи у створенні комічного ефекту. На фонетичному рівні ми спостерігаємо світобачення корінного населення та мовні особливості, що формують підтекстові смисли в анекдотах. Підґрунтям розповсюдженої кількості жартів на фонетичному рівні є процес активної імміграції в Австралії та виникнення нових діалектів англійської мови.

2.3 Створення комічного ефекту на лексико-семантичному рівні

Не менш поширеними є засоби лексико-семантичного рівня. До типових базових ігрових прийомів комічного цього рівня можна віднести каламбур,

полісемію, хіазм, зевгму, оксюморон, метафору, метонімію, епітети та гіперболу, а також використання неологізмів, жаргонізмів, вульгаризмів та okazіоналізмів. Формуванню стереотипного образу представника австралійської нації сприяє як варіативність контекстуальних смислів, як і досить різноманітний набір мовних прийомів.

В Австралії, надмірно теплий і вологий клімат, особливо в приморських районах країни, тому природно неможливо уникнути неприємностей з комарами або москітами. Це є підґрунтям для виникнення певної кількості жартів на тему пристосування місцевих жителів до австралійської фауни. При цьому найбільш поширеним мовним засобом на лексико-семантичному рівні є гіпербола. Розглянемо декілька прикладів:

- *There's nothing like cheefulness. I admire anyone who sings at his work.*
- ***How you must love a mosquito!*** [Почепцов 1974, с. 148]

Наступний анекдот не тільки перебільшує вплив москітів на життя австралійців, проте й підкреслює безпосереднє порівняння з релігією на основі метафори за принципом аналогії.

- *Are mosquitoes religious?*
- ***Yes. They first sing over you and then prey on you*** [Почепцов 1974, с. 211].

Слід зазначити, що гіпербола – це троп, що полягає в сильно перебільшеному вираженні почуття, думки або факту. В анекдоті ми стаємо свідками перебільшення того факту, що москіти проживають в країні скрізь та інколи заважають людям своєю присутністю. Дане висловлювання як не можна краще відноситься до жартівливої, гумористичної комунікації між австралійцями для яких спостерігання за цими тваринами є буденною справою. Саме «обман взаєморозуміння» – це, мабуть, найважливіша типологічна риса жарту, коли, адресат, розпізнавши обманний «маневр» адресанта, приймає жарт і адекватно на нього реагує.

У наступному жарті комічний ефект можливий також за допомогою гіперболізації у парадоксальній ситуації, яка описує дії детектива у пошуках

злочинця. Перебільшенням є вживання бумерангу у буденних справах австралійців.

Murder investigation Australia

When someone is killed by violence in Australia the detectives have it easy, they just wait and see who the boomerang comes back to [Australia Jokes].

За допомогою метафор ми можемо спостерігати вираз у переносному значенні в жартах. Використання метафори провокує комічний ефект та сприймання людиною зовсім іншої ситуації. В даному анекдоті вираз “*put him down*” вживається в переносному значенні і трактується як «вбивати або усипляти». Але, насправді, ветеринар має на увазі інше – спустити собаку донизу.

A man takes his Rottweiler to the vet and says:

- *My dog’s cross-eyed. Is there anything you can do for him?*
- *Well, let’s have a look at him.*

So, he picks the dog up and examines his eyes, then checks his teeth. Finally, he says:

- *I’m going to have to put him down.*
- *What? Because he’s cross-eyed?*
- *No, because he’s really heavy* [Fahey 2007, p. 455].

Аналізуючи австралійські анекдоти, доречно згадати декілька жартів про традиційну фауну Австралії та її особливості за допомогою яких висміюється співвідношення повного стереотипного набору характеристик тварин з людиною. Наприклад: “*Why do kangaroos hate rainy days? Because their children play inside*” [Adams & Newell 2000, p. 120]. У жарті висміюється звичний спосіб існування кенгуру та процес виношування дитини. Вислів “*children play inside*” є метафоричним, що провокує на виникнення жартівливої реакції у співрозмовника.

Розглянемо ще один приклад: *First Kangaroo* – “*Annabelle, where’s the baby?*” *Second Kangaroo* – “*My goodness, I’ve had my pocket picked*” [Почепцов 1974, p.159]. Цей анекдот демонструє незграбність тварин, однак дана ситуація

може асоціюватися з людьми, які не уважно слідкують за своїми речами або дітьми. У жарті з використанням метафоричної фрази “*I’ve had my pocket picked*” можна провести аналогію з порваними кишнями, однак комізм ситуації проявляється в тому, що кенгуру носять у своїх кишнях дітей.

Не менш вживаними в австралійському анекдоті виявляються епітети, що висловлюють особистісне ставлення адресанта до предмета висловлювання. Епітети дають влучні експресивні оцінки героїв або ситуацій, «створять» особливу ауру гумористичного тексту, додають «комічний штрих» до образу або ситуації, їх прагматична функція – створити ефект обманутого очікування. Наприклад:

*Australian tourist says: “Japanese people are very **generous**. They gave me a very good camera down by the Washington Monument. I didn’t really understand what they were saying, but it was very nice of them”* [Матвєєва 2017, с. 45].

У цьому жарті використано епітет для охарактеризування іншої нації австралійцем. Даний епітет провокує створення двозначної ситуації, створюючи комічний ефект, адже прохання японців сфотографувати їх було прийнято австралійцем невірно. Це створює ефект обманутого очікування.

Доволі часто зустрічаються короткі жартівливі розповіді, сповнені неологізмами, okazionalizмами, вульгаризмами та жаргонізмами, характерними для австралійців.

Поширеними є анекдоти про стереотипних чоловіків в Австралії. У наступному анекдоті вжито неологізм і зоонім водночас:

- *What is the animal that most resembles **the Aussie** male?*
- ***The wombat**, because he eats, roots, and leaves* [OzJokes.Com 2003].

Вжитий зоонім не тільки характеризує представника австралійської фауни, що живуть в норах та зовні нагадують маленьких ведмедів. Okazionalizm “*wombat*” часто відноситься до ледачого або повільного дурнуватою чоловіка. Okazionalizmi – це авторські неологізми, що використовуються в умовах певного контексту, як лексичний засіб мовної гри. Вони, зазвичай, не закріплюються у лексико-семантичній системі мови та

зникають. Використання димінутивного суфікса *-ie* у слові неологізмі *Aussie* є також значимим та не випадковим в Австралії, оскільки, він в даному випадку надає позитивного відтінку новизни та неформальності. В австралійському варіанті англійської мови спостерігається схильність до написання суфікса *-ie*, оскільки, навіть популярне слово *selfie* походить саме з Австралії [Багдаджати].

Акцентуючи увагу на жартах про тварин, доречно також згадати наступний анекдот про черепаху та равликів. Комізм ситуації пов'язаний з дотепним поєднанням швидкого нападу равликів на черепаху та крадіжкою її майна, що реалізується на лексико-семантичному рівні за допомогою оксюморона. Адже пересування черепахи і швидка активність не мають нічого спільного.

An old slow turtle was walking down an alley in Kings Cross when a gang of snails mugged him. A police detective came to investigate and asked the turtle if he could explain what happened. The turtle looked at the detective with a confused expression on his face and replied, “I don’t know – it all happened so fast” [Fahey 2007, p. 423].

Ще одним яскравим прикладом жарту на лексико-семантичному рівні є анекдоти, де використовується стилістичний прийом полісемії, щоб показати дурість, примітивність сприйняття дійсності представниками даної нації. Наприклад:

*A teacher asks a student to “name two animals **peculiar** to Australia”.*

*He responds with “The **polar bear and penguin are peculiar** to Australia, but **the kangaroo and dingo live there**”* [Australia Jokes].

В анекдоті прикметник “*peculiar*” може мати значення «характерний, своєрідний», а також «дивний, незвичайний», що мають абсолютно різні значення. Це формує передумови для створення комічної ситуації та однобокості сприймання лексики австралійцями.

Отже, на лексико-семантичному рівні у досліджуваних анекдотах гумористичний ефект досягнуто за допомогою маніпуляції багатозначністю

одиниць, уживання епітетів, метафор, гіпербол, оксюмору, застосування okazіоналізмів та функційно маркованих одиниць – жаргонізмів, вульгаризмів, неологізмів, регіоналізмів.

2.4 Реалізація гумору засобами синтаксичного рівня

Традиційно мовну гру розглядають як навмисну аномалію, відступ від норми, хоча і в межах такого підходу з огляду на неоднозначність цього явища лишається багато простору для досліджень [Земская 1983, с. 172]. Мовна гра уможливорює створення експериментальних текстів не лише на формальному, а й на семантичному рівні. Важливу роль у реалізації гумору, іронії і сатири відіграють засоби синтаксичного рівня. Серед них можна виокремити синтаксичні повтори, порівняння, еліпс, риторичні питання, конструкції-бленди, антитеза та градація.

Одним з найуживаніших стилістичних прийомів вважається порівняння. Цей троп виявляє в об'єкті порівняння нові, важливі для суб'єкта вислову властивості. Розглянемо декілька прикладів:

Walter (back from Britain) – “And here is a little pet I brought you to remind you of me”.

*Wallis – “Oh, Walter, dear, how thoughtful of you to bring me this dear little monkey! **It is just like you!**” [The Best Jokes 1965, p. 13]*

В анекдоті об'єктом порівняння є чоловік, що своєю зовнішністю схожий на мавпу – предмет зіставлення. Порівняння відбувається за допомогою прийменника *like* «як». Можливо, в Австралії невеликий процент чоловіків схожий на мавп: трохи неохайні, дурнуваті та неуважні. У наступному жарті об'єктом порівняння виступає жінка, з якою відбувається зіставлення, згадуючи різні країни світу та відношення до них іноземців:

At 18 a woman is like Africa, wild and untamed.

At 28 a woman is like Asia, exotic and beautiful.

At 38 a woman is like America, flourishing and in the prime of life.

At 48 a woman is like Europe, exhausted but still has points of interest.

At 58 a woman is like Australia; everyone knows it's down there but nobody gives a damn [Fahey 2007, p. 58].

Комізм даної ситуації виявляється не тільки за допомогою порівняння. Згадування Австралії, як країни про яку всі знають, але нікому нема діла до неї, викликає гумор, адже країна знаходиться на певній відстані від інших материків, і не кожен має можливість відвідати цю країну.

У прояві стилістичних прийомів, відзначається, що кількісний аспект у коротких гумористичних оповіданнях включає стилістичну конвергенцію і синтаксичні повтори (паралелізм), а якісний аспект реалізується за допомогою антитези та градації. У наступному анекдоті синтаксичні повтори завершуються синтаксичним розширенням останнього з додаванням кумедного наповнення:

Interesting Year 1981: Prince Charles got married, Liverpool crowned soccer champions of Europe, Australia lost the Ashes, and the Pope died.

Interesting Year 2005: Prince Charles got married, Liverpool crowned soccer champions of Europe, Australia lost the Ashes, and the Pope died.

Lesson learnt? The next time Charles gets married, someone had better warn the Pope [Fahey 2007, p. 481].

В анекдотах комічна ситуація створюється різновидом градації – це фігура, відповідно до якої однорідні члени речення вибудовуються за посиленням (висхідна градація) або ослабленням (спадна градація) інтенсивності ознаки, якості, дії. У наступному анекдоті висміюються етапи захворювання грипом за допомогою прийому градації на синтаксичному рівні:

I shall seek and find you.

I shall take you to bed and have my way with you.

I will make you ache, shake, and sweat until you moan and groan.

I will make you beg for mercy, beg me to stop.

*I will exhaust you to the point that you will be relieved when I finish with you.
And you will be weak for days.*

All my love,

The Flu [Fahey 2007, p. 562].

Перераховані дієслова та їх інтенсивність вибудовуються за посиленням, однак кінцівка анекдоту неочікувана та правдоподібна, саме ці ефекти створюють гумористичний ефект та посилюють напругу.

Риторичні питання також стають засобом вираження комічного ефекту в анекдотах на синтаксичному рівні. Риторичне запитання – це питання, на яке не потрібна відповідь через її очевидність. Дана риторична фігура містить у собі відповідь і часто використовується у художніх, публіцистичних та наукових текстах, а також у розмовному стилі, а саме анекдотах для посилення драматичного чи комічного ефекту. Розглянемо наступний приклад:

Two farmers are standing in a cornfield looking up at a full moon.

The first farmer exclaims: “What a clear night! Hey! What do you think is closer; the moon or Australia?”

The second farmer turns to the first. “What a stupid question. Can you SEE Australia?” [Australia Jokes]

У вищенаведеному прикладі Австралія згадується як країна-вигадка, яка не існує. Комічний ефект створюється за допомогою риторичного питання, відповідь на яке є очевидною, адже Австралію неможливо побачити і далеко не кожному щастить відвідати цю країну через її географічне положення.

Не менш поширеними є анекдоти про стереотипних чоловіків в Австралії. У минулому існувала само визначена цензура щодо жартів про чоловіків у жіночій компанії, однак електронна пошта скасувала ці цензурні обмеження.

Friendship bonds

Friendship between women:

A woman didn't come home one night. The next day she told her husband that she had slept over at a friend's house. The man called his wife's 10 best friends. None of them knew about it.

Friendship between men:

A man didn't come home one night. The next day he told his wife that he had slept over at a friend's house. The woman called her husband's 10 best friends. Eight of them confirmed that he had slept over, and two claimed that he was still there [Fahey 2007, p. 54].

Цей жарт ілюструє чоловіків не тільки в межах Австралії, даний феномен розповсюджений у всьому світі, що демонструє міцну чоловічу дружбу та постійну підтримку. Анекдот створений за допомогою контрастного порівняння – антитези, що ілюструє абсолютно різну поведінку жінок та чоловіків у такій ситуації. Протиставлення стереотипних образів чоловіків і жінок акцентує певну комічну протилежність, що являю собою сприятливий ґрунт для створення гумористичного ефекту.

Отже, здійснений аналіз демонструє поширеність використання синтаксичних прийомів в анекдотах. Найбільше значення мають порівняння, антитеза, градація, риторичне питання та синтаксичні повтори. В австралійських анекдотах часто використовуються назви тварин та описуються кумедні ситуації, що репрезентують тваринний побут.

2.5 Реалізація гумору засобами текстового рівня

Важливу роль у реалізації гумору, іронії і сатири відіграють засоби текстового рівня – парадокс, алогізм, алюзія, реверс, збій темпоральних планів, змішування стилів. Анекдоти на текстовому рівні часто називають «нелогічними».

Расові жарти мандрували історією з давніх давен, і зазвичай це зона «заборонених жартів», де кожен може стати мішенню. Під маскою гумору суспільство допускає нескінченну агресію з боку всіх і проти всіх. Такими жартами австралійці намагаються применшити становище людини або конкретного народу. Розглянемо деякі приклади:

New Zealand earthquake

*A major earthquake measuring 9.1 on the Richter scale has hit New Zealand this morning. Some 350,000 New Zealanders are missing, and over 100,000 have been reported injured. **The country is totally ruined and the government doesn't know where to start with providing help. The rest of the world is in shock.***

Canada is sending troops to assist the clean-up.

The USA is sending food, medical aid and money.

France has pledged doctors, nurses and medical supplies.

Russia is sending tents and warm clothing.

***Australia is sending 350,000 replacement Kiwis** [Fahey 2007, p. 403].*

Кінцівка анекдоту демонструє австралійське почуття гумору та репрезентує прояв агресії к сусіднім країнам. У даному жарті контрастивне протиставлення країн, що допомагають, та байдужої Австралії є каламбурним алогізмом, антитезою, суть якої показати відношення австралійців до імміграції. Нові етнічні групи, будь то європейські, азіатські або, зрештою, близькосхідні, завжди зустрічаються з підозрою у корінного населення. Замість того, щоб допомогти Новій Зеландії з наслідками сильного землетрусу та виявити співчуття, Австралія проявляє ініціативу – замінити постраждалих та зниклих людей на нових.

Результатом комічного на текстовому рівні є не тільки поєднання різких контрастів, сполучення реального з фантастичним, трагічного з комічним, а також нелогічність у міркуванні, відсутність будь-якої логіки – алогізм.

Наступний анекдот також побудований на контрасті, що виражає кумедні поради під час нападу агресивної акули. На австралійському

узбережжі є небезпечні види акул, і багато хто описує відпочинок в Австралії як екстремальний. Тому в даному жарті австралійці висміюють цей факт, демонструючи різні дотепні поради з приводу захисту від хижаків: *Marine biology researchers have developed a new method to fend off shark attacks in Australia. If you are diving and are approached by a shark they recommend that you swim towards shark aggressively and punch it in the nose as hard as possible. If this doesn't work, beat the shark with your stump* [The Best Jokes 1965, p. 56].

Кінцівка анекдоту є досить несподіваною та кумедною, це підкреслює відсутність здорового глузду у австралійців, які полюбляють чорний гумор. У наведеному прикладі гротескність досягається за рахунок поєднання таких контрастів як трагічне (сама ідея смерті) і комічне (мирні поради як порозумітися з акулою).

Як нам вже відомо, австралійці славляться своїм чорним гумором та вмінням принизливо виразити своє відношення до конкретних речей. Ось деякі з найменш непристойних жартів. Наприклад:

- *What does NASA stand for?*
- *Need Another Seven Astronauts;*
- *What does a dingo call a baby in a pram?*
- *Meals on Wheels* [Kirillova 2017, p. 197].

У вищенаведених анекдотах ми спостерігаємо парадоксальне відношення до серйозних речей. Ці дотепні саркастичні відповіді на прості питання є кумедними для поціновувачів чорного гумору, де в пріоритеті страх, жах, жалість з веселого погляду. Досі чорний гумор є актуальним і табуйованим одночасно. Цинічні жарти сприймаються суспільством неоднозначно. Розглянемо ще декілька прикладів анекдотів з гумористичним ефектом на текстовому рівні:

A woman walked into the kitchen to find her husband stalking around with a fly swatter.

“What are you doing?” she asked. “Hunting flies,” he responded.

“Oh...killing any?” she asked.

*“Yep: **three males, two females,**” he replied.*

Intrigued, she asked, “How can you tell?”

*He responded, “**Three were on a beer can, two were on the phone**”*

[Adams, Newell 1994, p. 68].

Комізм ситуації пов'язаний з «логікою» чоловіка. Використання останньої фрази робить анекдот стереотипним, вказуючи на типову поведінку чоловіків і жінок не тільки в Австралії, а й в усьому світі. Алогізм – неочікуваний поворот сюжету – найпоширеніший прийом комічного у жарті. Одним із канонів гри в анекдоті є непередбачуваність її розвитку, отже, її фіналу. В цьому відношенні гра в гуморі моделює життя. Так чи інакше, інконгруентність фіналу по відношенню до початку жарту є необхідним витоком ігрової, каламбурної дії [Самохіна 2012, с. 385]. Прийом комічного реалізується на текстовому рівні.

Наступний анекдот ілюструє цілу історію про двох чоловіків, які працюють у місті Госфорд на узбережжі Тасманового моря в Австралії:

*There were two blond blokes working for the Gosford City Council. **One would dig a hole; the other would follow behind him and fill the hole in.** They worked furiously all day without rest, one bloke digging a hole, the other filling it in again.*

An onlooker was amazed at their hard work, but couldn't understand what they were doing. So he asked the hole digger, “What's the story? You dig a hole and your partner follows behind and fills it up again.”

*The hole digger wiped his brow and sighed, “Well, normally we are a three-man team, but the **bloke who plants the trees is sick today**” [Fahey 2007, p. 71].*

Тут ми спостерігаємо порушення норм у змістовому аспекті, в анекдоті використано різні стратегії мислення, які базуються на несподіваному висновку – алогізмі. Демонструючи безглузду поведінку чоловіків, можна простежити, що комічний ефект виникає за рахунок порушення логіки здорового глузду. Наступний анекдот не є виключенням:

– *What did the doctor say about the kangaroo who broke both of its legs?*

– *It has no hop* [OzJokes.Com, 2003].

Беручи до уваги той факт, що більшість видів кенгурових пересувається стрибками на задніх ногах *hop* «стрибок». Жарт побудований на порушенні референції, тобто не відповідає реальному стану речей і є абсурдним. У даних анекдотах висновок не збігається з посилкою й не впливає з неї, а, навпаки, суперечить їй, даючи несподіване тлумачення.

Two fleas were walking out of a cinema when they discovered it was raining hard. "Shall we walk?" said one flea. "No," said the other, "let's take a dog" [1 000 more jokes, p. 21]. Тут підставою гумору є використання словосполучення *to take a dog* за аналогією з виразом *to take a taxi*, яке перенесено зі сфери людської до тваринної «комунікації». Як нам відомо, впливовими в австралійських анекдотах виступають зооніми.

Асоціативна іронія є більш складною та значимою в анекдотах. Вона також реалізується в мегаконтексті (у межах усього тексту). Асоціативна іронія створюється на текстовому рівні внаслідок використання ситуативного повторювання (ретроспекції) в поєднанні з іронічною алюзією, а також гротеску, абсурду [Походня 1989, с. 43]. Доречним є розгляд алюзивних відсилок до загальновідомих біблійних мотивів, адже вони є зрозумілими для представників австралійської спільноти також. Наприклад:

After three weeks in the Garden of Eden, God came to visit Eve.

"So, how is everything going?" inquired God.

"It is all so beautiful, God," she replied. "The sunrises and sunsets are breathtaking, the smells, the sights, everything is wonderful, but I have just one problem. It is these breasts you have given me. The middle one pushes the other two out and I am constantly knocking them with my arms, catching them on branches and snagging them on bushes. They are a real pain", reported Eve.

She went on to tell God that since many other parts of her body came in pairs, such as her limbs, eyes, ears, etc, she felt that having only two breasts might leave her body more "symmetrically balanced", as she put it.

“That is a fair point”, replied God, “but it was my first shot at this, you know. I gave the animals six breasts, so I figured that you needed only half of those, but I see that you are right. I will fix it up right away”. God reached down, removed the middle breast and tossed it into the bushes.

Three weeks passed and God once again visited Eve in the Garden of Eden.

“Well, Eve, how is my favourite creation?”

“Just fantastic,” she replied, “but for one oversight on your part. You see all the animals are paired off. The ewe has a ram and the cow has her bull. All the animals have a mate except me. I feel so alone”.

God thought for a moment and said, “You know, Eve, you are right. How could I have overlooked this? You do need a mate and I will immediately create a man from a part of you. Now let’s see...where did I put the useless boob?”

(Now doesn’t that make more sense than that crap about the rib?)

[Fahey 2007, p. 495].

У вищенаведеному анекдоті наведена алюзія на біблійний сюжет створення Єви з ребра Адама, однак у жарті все навпаки – Адам створений із грудей Єви. В анекдоті присутня не тільки алюзія, а й реверс – прийом, який використовується в тому випадку, коли кінець анекдоту несподівано перевертає логічний хід подій у сюжеті. Відбувається своєрідний реверс – спрямування адресата в помилкове русло, саме це і призводить до сміху.

Отже, текстовий рівень є найбільш значущим для гумористичної організації тексту анекдоту. За результатами аналізу виділено такі засоби, як парадокс, алогізм, гротеск, алюзія та реверс, які набувають вагомого значення для репрезентації стереотипного образу представника австралійської спільноти. Для текстового рівня також характерно уживання чорного гумору, що є несподіваним та різким в анекдотах, саме це є своєрідною унікальністю австралійської нації.

ВИСНОВКИ

Комічний дискурс відіграє важливу роль у сфері комунікації. Гумор та способи його вираження, безперечно, є сьогодні однією з дискусійних, але разом з тим і однією з найцікавіших проблем філології, оскільки гумор реалізується у живій комунікації, він яскраво віддзеркалює менталітет носіїв мови і культури, втілює особливості характеру і життєвого досвіду нації.

Гумор слід визначити як особливий вид комічного, позитивно-глузливе ставлення до кого-небудь або чого-небудь, вміння сприймати події, недоліки, слабкості у комічному вигляді.

Австралійський гумор вражає своєю прямою й унікальністю. Існує три категорії австралійського гумору: класичний (історичний) гумор, міський (сучасний) гумор та окрема категорія зневажливого, їдкового гумору. Ці різновиди актуальні на сучасному етапі розвитку австралійського суспільства й зумовлені особливостями етнічного менталітету, історією створення нації, розвитком регіональної культури.

Огляд літератури з питань дослідження гумору, засвідчив, що анекдоти – це гумористичні тексти, які віддзеркалюють побут і менталітет нації. До категоріальних ознак анекдотів слід віднести розбіжності між описуваним об'єктом і його позначенням, стереотипність репрезентованих ситуацій, абсурдність, реалізацію гумористичної інтенції шляхом перебільшення, порівняння, за допомогою гумористичної тональності і стереотипізації гумористичної поведінки. Слід додати, що анекдот являє собою стислий зв'язний наративний текст, який відноситься до фольклорного жанру і в якому йдеться про ситуацію чи випадок, які мають неочікувану розв'язку. Актуалізація такого тексту має бути зрозумілою і доречною, а мета цієї актуалізації полягає в тому, щоб розсмішити і розважити співрозмовників або зменшити напругу спілкування.

Гумор є складним явищем і перетинається з іншими видами комічного, зокрема іронією, сарказмом, гротеском, сатирою, які характеризуються різним ступенем емоційного забарвлення та вияву комічності. Терміни на позначення зазначених явищ часто вживаються як синоніми, що пояснюється нечіткістю їхньої диференціації. Сарказм та іронія часто задіяні в австралійських анекдотах.

Проаналізувавши особливості австралійського гумору, ми дійшли висновку, що менталітет австралійців та історія їх країни вплинули на формування та характеристики гумору. Жарти є невід'ємною складовою повсякденного спілкування. Разом з цим для австралійця важливо не лише розважитися, а ще й поглузувати над співрозмовником або висловити своє іронічне ставлення до якоїсь особи чи реалії життя, часто у «жорстокій» манері вплинути на хід думок співрозмовника. Австралійці – відкритий народ, які не соромляться показувати своє незадоволення, акцентуючи увагу на недоліках.

Найбільш універсальними темами австралійських анекдотів виступають стосунки, сім'я, місцевість, історія, політика та релігія, відношення до інших націй, стереотипи австралійців та їхній стиль життя. Окрему категорію становлять глузливі і зневажливі жарти над аборигенами, що знецінюють їх культурний внесок в історію країни. Сучасні прояви такого зневажливого гумору залишаються елементами суспільства австралійської свідомості.

Аналіз та систематизація засобів передачі гумору в тексті австралійського анекдоту переконує, що у створенні комічного ефекту в жартах можуть буди задіяні всі рівні мовної системи – фонетичний, лексико-семантичний, синтаксичний та текстовий рівні.

Найбільш поширеними є засоби фонетичного та текстового рівнів.

Проаналізувавши анекдоти, у яких гумористичний ефект досягнуто за допомогою фонетичних прийомів, можна зробити висновок, що шиболет, омонімія і паронімія найпродуктивніші у створенні комічного ефекту. Фонетичні засоби, гра формами слів віддзеркалює особливості мовлення австралійців, акценти, але й також сприяє формуванню додаткових смислів.

Слід відзначити, що текстовий рівень грає важливу роль у створенні комічного ефекту. За результатами нашого дослідження, було з'ясовано актуальні засоби створення парадоксу, алогізмів, гротеску, алюзій та реверсів, які набувають вагомого значення для репрезентації стереотипного образу представника австралійської спільноти. Австралійські анекдоти подекуди знищують тонку психологічну межу між іронією і поганим тоном. У жартах з розряду чорного гумору також активно використовується прийом гіперболізації, каламбуру або ефект обманутого очікування, що стимулює сміх.

На синтаксичному рівні найбільше значення для реалізації гумористичного ефекту мають порівняння, антитеза, градація, риторичне питання та синтаксичні повтори.

На лексико-семантичному рівні в досліджуваних анекдотах гумор виражений за допомогою епітетів, метафори, гіперболи, полісемії, оксюморона та характерних okazіоналізмів, жаргонізмів, вульгаризмів та неологізмів.

Наприкінці відзначимо, що проведене дослідження продемонструвало, що вивчення анекдотів спирається не тільки на особливості вербального спілкування комунікантів, але й на стереотипи, норми поведінки конкретної нації. Австралійці мають власні особливості сприйняття світу, що обумовлює їх культуру і світовідчуття, системи цінностей та антицінностей.

Важливо наголосити, що в австралійському анекдоті уживані власні назви, зокрема антропоніми, топоніми, хрононіми, етноніми, зооніми.

Перспективу дослідження вбачаємо у зіставному аналізі анекдотів та засобів актуалізації гумору в різних англійськомовних культурах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антрушина Г. Б. Лексикология английского языка : учеб. для студ. пед. ин-тов по спец «Иностр. яз.». Москва : Высш. Шк., 1985. 223 с.
2. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека. Москва : Школа «Яз. рус. культуры», 1998. 896 с.
3. Большакова Д. В. Комическое в лингвистике : основные подходы и проблематика исследования. *Вестник Московского государственного лингвистического университета*. Сер.: Языкознание. 2010. Вып.5 : Языковое существование человека и этноса. С. 101–111.
4. Боров Ю. Б. Комическое или о том, как смех казнит несовершенство мира, очищает и обновляет человека и утверждает радость бытия. Москва : Искусство, 1970. 239 с.
5. Вержинская И. В. Понятие «юмор» в лингвокультурологическом аспекте. *Наука и современность*: Оренбург, 2012. С. 105–108.
6. Гайнуллина Д. М. Смех как физиологическая, социальная и лингвистическая составляющая нашей жизни. *Вестник Челябинского государственного университета*: Челябинск, 2013. № 35. С. 34–39.
7. Дземидюк Б. О комическом. Москва : Прогресс, 1974. 223 с.
8. Земская Е. А. Русская разговорная речь. Фонетика. Морфология. Лексика. Жест. Москва : Наука, 1983. 237 с.
9. Карасик А. В. Лингвокультурные характеристики английского юмора : автореф. дис. ...канд. филол. наук : 10.02.04. Волгоград, 2001. 23 с.

10. Карасик В. И. Анекдот как предмет лингвистического изучения. *Жанры речи*. Саратов : Колледж, 1997. С. 144–153.
11. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Москва : Гнозис, 2004. 390 с.
12. Каргаполова И. А. Человек в зеркале языковой игры. Санкт-Петербург : Золотое сечение, 2007. 408 с.
13. Кулинич М. А. Семантика, структура и прагматика англоязычного юмора : автореф. дис. ...канд. филол. наук : 24.00.04. Москва, 2000. 35 с.
14. Леонтович О. А. Механизмы формирования комического в межкультурной коммуникации. *Аксиологическая лингвистика : игровое и комическое в общении* : сборник научн. тр. Волгоград, 2003. С. 138–146.
15. Манн Ю. В. О гротеске в литературе. Москва : Сов. Писатель, 1966. 184 с.
16. Месропова О. М. Структурные, прагматические и содержательные аспекты текстотипов «анекдот» и «шутка» : автореф. дис. ... канд. филол. наук. Санкт-Петербург, 1999. 18 с.
17. Москвин В. П. Риторика. Аргументативная риторика : теоретический курс для филологов. Изд-е 2. Ростов : Феникс, 2008. 640 с.
18. Наер В. Л. Продукционные стратегии текстовой реализации категории комического : сб. науч. тр. МГУ. №399. Москва, 1992. С. 86–94.
19. Немкова А. Р. Проблемы исследования комического в лингвистике. *Идеи. Поиски. Решения* : т. 2. Минск, 2020. С. 141–146.
20. Орлов Г. А. Современный английский язык в Австралии. Москва : Высшая школа, 1978. 128 с.
21. Плеханов Г. В. Избранные философские произведения: в 5 т. Москва : Госполитиздат, 1958. Т. 5. 489 с.

22. Походня С. И. Языковые виды и средства реализации иронии. Київ : Наукова думка, 1989. 123 с.
23. Почепцов Г. Г. Language and Humour. Київ : Вища школа, 1974. 320 с.
24. Пропп В. Я. Проблемы комизма и смеха. Ритуальный смех в фольклоре. Москва : Издательство «Лабиринт», 1999. 288 с.
25. Самохіна В. О. Жарт у сучасному комунікативному просторі Великої Британії та США. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 360 с.
26. Санников В. З. Русский язык в зеркале языковой игры. Москва : Языки русской культуры, 1999. 544 с.
27. Стефанович Т. И. Образ австралийца в национальной литературе. *XIV Царкосельские чтения*. Санкт-Петербург : ЛГУ, 2010. Т. 4. С. 216–219.
28. Шахбагова Д. А. Варианты и диалекты английского языка. Москва : МГПИИЯ, 1980. 218 с.
29. Шмелева Е. Я. Языковые особенности малых форм современного городского фольклора: *Язык. Культура. Гуманитарное знание*. Москва, 1990. С. 52–56.
30. Alexander R. Aspects of Verbal Humour in English. Tübingen : Gunter Narr Verlag, 1997. 217 p.
31. Austin K. An investigation into the nature and purposes of Indigenous Australian performance humour and its contributions to Australian culture. Adelaide : Flinders University, 2017. 299 p.
32. Bruce W. Pratt The Australian Encyclopedia. Sydney : The Grolier Society of Australia Pty Ltd, 1963. 462 p.
33. Casey M. Telling Stories – Aboriginal Australian and Torres Strait Islander Performance. North Melbourne, Victoria : Australian Scholarly Publishing Pty Ltd, 2012. 183 p.
34. Chlopicki W., Brzozowska D. Humorous Discourse. New York, Berlin : Walter de Gruyter, 2017. 229 p.

35. Knaur D. National Varieties Between Humour in Australia, Humour in England and Humour in the United States of America. *A Research Paper for the Proseminar Communication in English and Others – Strategies and Problems at the Catholic University of Eichstätt / held by Dr. Joachim Grzega*. Beckum : Westphalia and Eichstätt, 2001. 29 p.

36. Davies Ch. *Ethnic Humor Around the World : A Comparative Analysis*. Bloomington : Indiana University Press, 1990. 404 p.

37. De Groen F., Kirkpatrick P. Introduction : A saucer of vinegar in Serious Frolic, *Essays on Australian Humour*. Queensland : University of Queensland Press, St Lucia. 2009. 328 p.

38. Douglas A. N. *Hitchhiker's Guide to The Galaxy*. New York : Del Rey Books, 1995. 224 p.

39. Green T. A., Pepicello W. J. Wit in riddling: A linguistic perspective. *Genre 2*. New York : Cambridge University Press, 1978. P. 1–13.

40. Haugh M. Jocular mockery as interactional practice in everyday Anglo-Australian conversation. *Australian Journal of Linguistics*. Melbourne : Australian Linguistic Society, 2014. P. 76–99.

41. Humour. *Oxford English Dictionary*. 2016. URL: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/humour> (accessed: 30.05.21).

42. Kirillova O. O. Australians' mentality seen through their jokes. *Language, literature and culture as domains of intercultural communication*. Moscow, 2017. P. 193–200.

43. Martin R. A. Approaches to the sense of humour: a historical review. *The Sense of Humor : Explorations of a Personality Characteristic*. Berlin : Mouton de Gruyter, 2007. p. 15–60.

44. Narodovska O. Anecdote As An Authentic Linguistic Work Of English Speaking Society. *Знання*. Харьков, 2018. №54. P. 58–67.

45. Partington A. *The linguistics of laughter : A corpus-assisted study of laughter-talk*. Oxon : Routledge Studies in Linguistics, 2006. 268 p.

46. Penney B. Culture Smart! Australia : The Essential Guide to Customs & Culture. London : Kuperard, 2012. 172 p.
47. Schwarz J. Linguistic Aspects of Verbal Humor in Stand-up Comedy. Göttingen : Sierke, 2010. 452 p.
48. Thomson D. The Joking Relationship and Organized Obscenity in North Queensland. *American anthropologist*. 1935. P. 460–490.
49. Turcotte G. The alternative traditions : An introduction to Australian humour. *Literary Humour 3*. Thalia, 1989 P. 3–6.
50. Weisberg R. W., Pepicello W. J. Linguistics and humor. *Handbook of humor research*. West Berlin : Springer-Verlag, 1983. P. 59–83.
51. Yemelyanova O., Maga T. Lingvopragmatic potential of ironic statements in the English discourse of fiction. *Наукові записки*. Кропивницький, 2017. Вип. 154. Серія : Філологічні науки. С. 201–205.
52. Yim J. Therapeutic Benefits of Laughter in Mental Health : A Theoretical Review. *The Tohoku Journal of Experimental Medicine*. Seoul : Sahmyook University, 2016. P. 243–249.
53. Ziv A. National Styles of Humor. New York : Greenwood Press, 1988. 243 p.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

54. Бачинин В. А. Эстетика. Энциклопедический словарь. Санкт-Петербург : Издательство Михайлова В. А., 2005. 287 с.
55. Белокурова С. Н. Словарь литературоведческих терминов. Санкт-Петербург : Паритет, 2007. 320 с.
56. Літературознавчий словник-довідник / за ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. Київ : Академія, 2007. 752 с.

57. Словарь русского языка: в 4-х томах. / под ред. А. П. Евгеньевой. Москва : Русский язык, 1981-1984. Т. 4 С-Я. 1984. 794 с.

58. Эстетика : словарь / под общ. ред. А. А. Беляева и др. Москва : ИНТРА, 1989. 576 с.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

59. Багхаджати Е. В интернете новый сленг : сэлфи, лифтолук, хэштэг. URL: <http://kr.ua/life/458710-v-ynternete-novy-i-slenh-selfy-lyftoluk-kheshteh> (дата звернення: 20.10.2021).

60. Гачечиладзе А. Д., Пассек К. Ф. Английский юмор : пособие по развитию устной речи. 3-е изд. Москва : Лист Нью, 2004. 176 с.

61. Жарти на тему аборигенів. URL: <https://upjoke.com/aborigines-jokes> (дата звернення: 3.09.21).

62. Матвеева С. А. The Best English jokes Москва : Издательство АСТ, 2017. 158 с.

63. Найпопулярніші австралійські жарти. URL: <http://www.jokes4us.com/ethnicjokes/australianjokes/australianjokes.html> (дата звернення: 1.09.21).

64. 1000 more jokes / by Michael Kilgarriff. New York : Ballentine Books, 1982. 216 p.

65. Adams P., Newell P. Book of Australian jokes. Ringwood, Victoria, 1994. 482 p.

66. Adams P., Newell P. The Penguin book of all-new Australian jokes. Bristol : Penguin, 2000. 453 p.

67. Alvin J. Obnoxiously Gross Jokes. New York : Zebra Books : Kensington Publishing Corporation, 1999. 128 p.

68. Australia Jokes. URL: <https://upjoke.com/australia-jokes> (accessed: 10.09.21).
69. Fahey W. The Big Fat Book of Aussie Jokes. New York : HarperCollins Publishers, 2007. 600 p.
70. Lawson J. Furiously Happy : A Funny Book About Horrible Things Flatiron Books. New York : Reprint edition, 2017. 368 p.
71. OzJokes.Com. 2003. URL: <http://www.ozjokes.com/jokes/animals/1227-sharks> (accessed: 5.09.2021).
72. Sharp I. CultureShock! Australia: A Survival Guide to Customs and Etiquette. New York : Marshall Cavendish Editions, 2009. 436 p.
73. The Best Jokes for all Occasions / revised by Jerry Lieberman. New York : Powers Moulton, 1965. 224 p.

SUMMARY

The presented paper is dedicated to the analysis of such a topical problem as the linguistic means of humoristic effects in Australian jokes.

The object of the work can be defined as modern humorous texts and jokes.

The main aim of the paper consists in analyzing the means and methods of creating a humorous effect in the texts of Australian English-language jokes. It determined the accomplishment of such objectives as:

- providing the most relevant meaning of comic and humor;
- analysis and classification of lexical means of transmitting humor in anecdotes;
- identifying the functional properties of humor in modern communication;
- analysis of cultural values of Australian society.

The definition of a «humor» is offered in the work. Comic techniques are realized in the texts of English jokes at different levels – phonetic (mostly with homophones), lexical and semantic (pun, oxymoron, metaphor, metonymy, hyperbole, use of epithets), syntactic (repetitive constructions, comparisons), text (paradox, alogism, allusion, mixing styles). Lexical means proved to be effective, and proper names are widely used (anthroponyms, toponyms, chrononyms, ethnonyms, zoonyms, etc.).

The scientific novelty lies of the presented research in trying to analyze one's own means of conveying humor in the text of an Australian anecdote and in proposing one's own solutions in the differentiation of jokes.

Keywords: *comic, humor, anecdote, Australian mentality, irony, satire, sarcasm, humorous discourse*

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, _____ Смаковська Альона Ігорівна _____,
студентка 2 курсу магістратури, форми навчання _____ денної _____,
факультету іноземної філології, спеціальність Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська _____,
освітньо-професійна програма _____ мова _____ і література
(англійська) _____,
адреса електронної пошти alenasmakovskaya@gmail.com _____,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Засоби передачі гумору в тексті австралійського анекдоту» відповідає всім вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», за змістом яких ознайомена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-якій спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) _____